

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEYİN GÖÇÜ KAVRAMINA
İLİŞKİN ALGILARININ İNCELENMESİ**

CENNET GÜNEŞ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
SOSYAL BİLİMLER VE TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

AĞUSTOS, 2017

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 24 (yirmi dört) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı: Cennet

Soyadı: GÜNEŞ

Bölümü: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği

İmza:

Teslim tarihi:

TEZİN

Türkçe Adı: Ortaokul Öğrencilerinin Beyin Göçü Kavramına İlişkin Algılarının İncelenmesi

İngilizce Adı: A Study Of Perceptions Of The Secondary School Students Regarding The Brain Drain Conception

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Cennet GÜNEŞ

İmza :

JÜRİ ONAY SAYFASI

Aileme...

TEŞEKKÜR

Gerek lisans eğitimimde gerek lisansüstü eğitim sürecinde bana yardımcı olan, desteğini esirgemeyen her türlü sorunlarım ile ilgilenen saygıdeğer danışmanım Doç. Dr. Turhan ÇETİN' e, ders ve tez dönemim dâhil birçok soru ve sorunlarımda bana yol gösteren, önerileri ile çalışmama katkılar sağlayan her daim beni teşvik eden değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Bahadır KILCAN' a, çalışmama önerileriyle katkı sağlayan değerli hocam Doç. Dr. Osman ÇEPNİ ve Dr. Selman ABLAK'a, her zaman yanımda olan, gücüme güç katan, üzerimde sonsuz emeği olan, değeri biçilemeyen canım aileme teşekkürü bir borç bilirim.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEYİN GÖÇÜ KAVRAMINA İLİŞKİN ALGILARININ İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

CENNET GÜNEŞ
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AĞUSTOS 2017

ÖZ

Bu çalışmada ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin beyin göçü kavramına ilişkin algılarını incelemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda öğrencilerden beyin göçü kavramına ilişkin metaforlar geliştirmeleri istenmiştir. Katılımcılardan elde edilen verilerin çözümlenmesinde ve yorumlanmasında içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma, nitel araştırma deseninde durum çalışması yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Çalışma Türkiye İstatistik Kurumu'nun (2015) sosyoekonomik düzey verileri göz önünde bulundurularak, 2015 - 2016 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Ankara ili merkez ilçelerden üst, orta ve alt sosyoekonomik düzeye sahip yerleşim yerlerinde maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle seçilmiş olan dokuz ilköğretim okulundaki ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerden seçilmiştir. Sekizinci sınıf öğrencilerinin, sosyal bilgiler 6 ve 7. sınıf öğretim programında yer alan göç kavramı ve bu kavramın alt kavramı olan beyin göçü kavramına (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2005) yükledikleri anlamları ayrıntılı ve olduğu gibi betimlenmesine çalışılmış olan bu çalışmada veri toplama aracı olarak mecazlar yoluyla veri toplama formu kullanılmıştır. Araştırmanın bir başka veri toplama aracı ise metafor oluşturulan kavramla ilgili olarak öğrencilerin çizdikleri resim/karikatürlerden oluşan görsel dokümanlardır. Araştırma sonucunda; SED farkı gözetilmeksizin beyin göçü kavramına ilişkin metaforlar incelendiğinde katılımcıların büyük bir çoğunluğunun kuşlar, hayvanlar ve kalp metaforlarını oluşturdukları görülmektedir. Katılımcılar metafor

oluştururken bireylerin iyi bir yaşama sahip olabilmeye isteklerinden dolayı kök ülkeden ayrılarak başka bir yerleşim yerine yerleşmek isteğine yönelik algıları güçlüdür. SED farkı gözetilmeksizin katılımcıların büyük çoğunluğu beyin göçü kavramını insanların iyi bir yaşam kurmak, kendini geliştirmek olarak algıladıkları görülmektedir. Ayrıca katılımcıların oluşturdukları metaforlar incelendiğinde iyi bir eğitim almış, alanında yetkin insanların kaybedilmesinin ülke açısından büyük bir kayıp olduğuna ilişkin algıları yüksektir. Alt sosyoekonomik düzeydeki metaforlara bakıldığında kalp metaforu dikkat çekmektedir. Katılımcılar beyin göçü kavramı kalp metaforuna benzeterek kalbin en önemli organ olduğunu ve onu kaybetmememiz gerektiğini ifade etmişlerdir. İyi eğitim görmüş, profesyonel, uzman, üstün yetenekli işgücünün ülke açısından önemli olduğunu bu bireylerin ülkeden gitmesinin o ülke için olumlu sonuçlar doğurmayacağını ve ülkenin kendini yetiştirmiş insanlara muhtaç olduğu algısı görülmektedir. Beyin göçüne ilişkin algıların incelendiği bu konulu çalışmanın sosyal bilgiler öğretmen adayları ile yapılması önerilir. Beyin göçüne ilişkin algıların metaforlar yoluyla incelendiği bu çalışmanın ortaokul 7. veya 8. Sınıf öğrencileri ile farklı yöntem ve teknikler uygulanarak yapılması önerilir. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda beyin göçüne yönelik 1 ya da 2 kazanım eklenmesi önerilmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenlerine beyin göçü kavramı işlenirken, bu konu ile ilgili deneyim yaşayan kişiler ile yaptıkları/öğrencilere yaptırdıkları mülakatları sınıf ortamında izletmeleri önerilir. Beyin göçü ile ilgili bilgi düzeyini artırmak için sosyal bilgiler ders kitaplarına beyin göçü ile ilgili deneyim yaşayan kişilerin mektupları ya da mülakatları eklenebilir.

Anahtar kelimeler : Sosyal bilgiler, göç, beyin göçü, nitel araştırma, metafor

Sayfa Adedi :

Danışman : Doç. Dr. Turhan ÇETİN

**A STUDY OF PERCEPTIONS OF THE SECONDARY SCHOOL
STUDENTS REGARDING THE BRAIN DRAIN CONCEPTION**

Master's Thesis

**CENNET GÜNEŞ
GAZİ UNIVERSITY
INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES
AUGUST 2017**

ABSTRACT

This study intends to examine the perceptions of the secondary school 8th grade students on the concept of brain drain. In line with this purpose, students were asked to develop metaphors on the concept of brain drain. Content analysis was used in analyzing and interpreting the data obtained from the participants. The study was conducted by the case study method in the qualitative research pattern. The study was conducted with the secondary school 8th grade students in nine primary schools selected by the sampling method of maximum variety in the quarters of the central districts of the Ankara province with upper, medium and low socio-economic levels in the academic year of 2015-2016 by giving consideration to the socio-economic level data of the Turkish Statistical Institute (2015). This study attempted to describe as is and in detail the meanings given by the eighth grade students to the concept of migration included in the syllabus of the social studies of the 6th and 7th grades and to the concept of brain drain which is a sub concept of migration (Ministry of National Education [MEB], 2005). Data collection from through metaphors was used in this study as the data collection instrument. Another data collection instrument of the study is the visual documents including paintings/caricatures drawn by the students regarding the concept for which a metaphor is created. The study shows that, when the metaphors of brain drain are reviewed, the majority of the participants created the

metaphors of birds, animals and heart regardless of the differences of socio economic levels. The participants had a strong perception that the individuals want to leave their home countries and settle in another place because they want to have a better life. Regardless of the differences of socio economic levels, the majority of the participants perceived the brain drain concept as the wish of people to create a better life and to develop themselves. In addition, when the metaphors of the participants are reviewed, it is noticed that they have high perceptions regarding the idea that migration of competent people is a loss for the country. The heart metaphor is remarkable when one looks at the metaphors in the lower socio economic level. The participants compared the brain drain concept to the heart metaphor and stated that the heart is the most important organ and that one shouldn't lose it. The perception found in the study is that the well-educated, professional, specialist and gifted labour force is important for a country and the migration of such people from the country wouldn't lead to positive consequences for that country and countries need trained people. It is suggested that this study on the perceptions related to brain drain be done with social studies teacher candidates. It is suggested that this study which examines brain drain perceptions through metaphors to be carried out by the 7th or 8th grade students of secondary schools by applying different methods and techniques. It is recommended to add 1 or 2 gains for brain drain in the Social Studies Curriculum. Teachers of social studies are recommended to instruct the brain drain concept by having the students watch the interviews by them and by their students with the persons who have experience in this matter. To increase the level of knowledge about brain drain, social science textbooks may contain letters or interviews of people who have experience with brain drain.

Key Words : Social studies, migration, brain drain, qualitative study, metaphor

Page Number :

Supervisor : Associate Professor Turhan ÇETİN

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	v
ÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER	x
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Sayıtlar.....	5
1.5. Sınırlılıklar.....	5
BÖLÜM II	7
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	7
2.1. Göç Kavramı	7
2.2. Göç Olgusunun Nedenleri	10
2.3. Göç Olgusunun Sonuçları	12
2.4. Beyin Göçü Kavramı	13
BÖLÜM III.....	18
YÖNTEM.....	18
3.1. Çalışma Grubu	19
3.2. Veri Toplama Araçları	19
3.2.1. Mecazlar Yoluyla Veri Toplama Formu.....	19

3.2.2. Doküman İncelemesi.....	20
3.3. Verilerin toplanması	21
3.3.1. Ön Uygulama Aşaması (Mart, 2016).....	21
3.3.2. Uygulama Aşaması (Nisan – Mayıs, 2016).....	21
3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması	22
3.4.1. Kodlama ve Analiz Aşaması.....	22
3.4.2. Örnek Metafor Derleme Aşaması.....	23
3.4.3.Kategori Geliştirme Aşaması	23
3.4.4.Geçerlilik ve Güvenirliliği Sağlama Aşaması	24
3.4.5.Verilerin Bilgisayar Ortamına Aktarılma Aşaması.....	25
BÖLÜM IV	26
BULGULAR.....	26
4.1. Alt Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıları “Beyin Göçü” Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar	26
4.2. Alt Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıların “Beyin Göçü” Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metafor Kategorileri.....	28
4.3. Orta Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıları “Beyin Göçü” Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar	36
4.4. Orta Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıların “Beyin Göçü” Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metafor Kategorileri.....	38
4.5. Üst Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıları “Beyin Göçü” Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar	44
4.6. Üst Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıların “Beyin Göçü” Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metafor Kategorileri.....	47
BÖLÜM V.....	56
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	56
5.1. Sonuç ve Tartışma.....	56
5.2. Öneriler	60
KAYNAKLAR	62
EKLER.....	68

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. <i>Uzman Görüşü Sonrası Eşleştirilmesinde Değişiklik Yapılan Metaforlar, Kategorileri ve Bu Kategorilerin Yüzde Cinsinden Güvenirlik Değerleri</i>	25
Tablo 2. <i>Alt Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıları “Beyin Göçü” Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar</i>	26
Tablo 3. <i>Alt Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıların “Beyin Göçü” Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metafor Kategoriler</i>	28
Tablo 4. <i>Orta Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıları “Beyin Göçü” Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar</i>	36
Tablo 5. <i>Orta Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıların “Beyin Göçü” Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metafor Kategoriler</i>	38
Tablo 6. <i>Üst Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıları “Beyin Göçü” Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar</i>	44
Tablo 7. <i>Üst Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıların “Beyin Göçü” Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metafor Kategoriler</i>	47

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. A,23 kodlu katılımcıya ait “göçmen kuşlar” görseli.....	31
Şekil 2. A,88 katılımcıya ait “altın yumurtlayan tavuğun kaybedilmesi” görseli.....	32
Şekil 3. A,33 katılımcıya ait “gökten kayan bir yıldız” görseli.....	32
Şekil 4. A,55 katılımcıya ait “altın” görseli.....	33
Şekil 5. O,124 katılımcıya ait “çiçek” görseli.....	40
Şekil 6. O,106 katılımcıya ait “elmas” görseli.....	41
Şekil 7. O,91 katılımcıya ait “toprak kayması” görseli.....	41
Şekil 8. O,108 katılımcıya ait “madalya” görseli.....	43
Şekil 9. Ü,26 katılımcıya ait “ayçiçeği” görseli.....	49
Şekil 10. Ü,32 katılımcıya ait “pırıl pırıl paylayan bir yıldızın kayması” görseli.....	50
Şekil 11. Ü,54 katılımcıya ait “saksıda bir fidanken ormanda ağaç olmak” görseli.....	51
Şekil 12. Ü,3 katılımcıya ait “yalnız kalan insan” görseli.....	53
Şekil 13. Ü,89 katılımcıya ait “kurak toprak” görseli.....	54

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
TTKB	Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemine, amacına, önemine, sayılıtlarına, sınırlılıklarına ve tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Göç, insanlık tarihi boyunca tüm toplumları ve toplulukları etkileyen ekonomik, sosyokültürel, sosyolojik ve politik yönleri bulunan bir olgudur. İnsanların bir yerden başka bir yere yer değiştirme hareketinin bugün hala devam ediyor olması göç kavramını sosyal hayatın en önemli öğelerinden birisi haline getirmiştir. Sağbaş (2009) çalışmasında göç kavramını geçmişten günümüze birçok ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmeler ışığında sürekli değişerek durağan bir olgu olmaktan daha çok karmaşık bir süreç olarak tanımlamaktadır.

Literatürde birçok göç tanımı yapılmış olup, bunların ortak özelliği insanların siyasi, ekonomik, sosyal, politik sebeplerle ya da kendi isteğiyle içinde yaşadığı ülkeden ayrılarak başka bir mekâna, yeni koşullara uyum sağlamak amacıyla yer değiştirme hareketine verilen genel ad, evrensel bir olay olarak tanımlanmıştır (Kandemir, 2010; Koçak ve Terzi, 2012; Pazarcık, 2010; Yazıcı 2012). Göç, tüm toplumları ve toplulukları derinden etkileyen, olumlu ve olumsuz birçok yönü bulunan bir olgudur. İnsanlık tarihi ile beraber olarak anılan bu olgu tüm toplumları ve toplulukları etkileyen bir değişkendir (Küyük,

2011). Göç olgusunun ortaya çıkış nedenleri, oluş biçimleri ve yoğunluğu farklılık göstermekle beraber insanların bir yerden başka bir yere hareketi, hem göç veren yer, hem göç alan yer hem de göç eden insanlar üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır (Kurt, 2006). Genel olarak göç eylemini 3 temel değişken çerçevesinde incelemek mümkündür: 1- göç veren yerleşim yeri, 2- göç eden kişiler ve 3- göç alan yerleşim yeri. Bu çerçevede göç veren yer: kırsal, kent, büyük kent, ülke; göç eden aktör: birey, hane, bütün yerleşim yeri, toplumsal gruplar ve göç alan yer: kırsal, kent, büyük kent, ülke olabilir (Ersoy ve Balaban, 2005). İçerisinde bulunduğumuz bilgi çağı küreselleşme ile şekillenmiş; iletişim, bilgi teknolojisi ve ulaşım kaynaklarının gelişmesi sınırların daha kolay ve daha hızlı aşılır hale gelmesine neden olmuştur. Dünya insanlar için küçülmüş; bu durum ülkeler ve hatta kıtalar arasındaki insan hareketliliğinin yoğunlaşması ile sonuçlanmıştır (Nakhoul, 2014). Küreselleşen bir dünyada yaşanan değişimler karşısında, uluslararası göç hareketleri içinde nitelikli insan gücüne olan gereksinim sürekli olarak artarak devam etmektedir (Gökbayrak, 2006). Geniş bir perspektiften bakıldığında göçün gerisinde en fazla ekonomik nedenlerden kaynaklı sebeplerin olduğunu görmekteyiz. Hatta ekonomik sebeplerin temel neden olmadığı göçlerde dahi hem göç veren hem göç alan ülkelerin ekonomi sektörlerinde etkili olmuştur. Fakat hiçbir göç sadece ekonomik faktörlere dayandırılarak açıklanamaz. Göçün altında yatan sebeplerin gerisinde sosyal, kültürel ve siyasi faktörler de rol oynar (Uslu ve Cassin, 1999, s. 19).

Kendi içinde birçok sınıflandırmaya tabi olan göç kavramı içinde yer alan beyin göçü kavramı nitelikli işgücüne artan ihtiyaca bağlı olarak günümüzde uluslararası alanda en çok önem verilen göç çeşididir (Sağbaş, 2009). 1960'dan itibaren, göçle ilgili olarak dikkatler yüksek vasıflı elemanların uluslararası göçü konusuna çevrilmiştir. Özellikle, bilim adamı ve mühendis gibi sayıca sınırlı fakat kalkınma sürecinde stratejik yeri olan seçkin bir zümrenin ülkeler arası göç hareketi, dünyanın birçok ülkesinde, büyük bir hızla gerek kamuoyunu gerekse kalkınma ile ilgili çevreleri ve araştırmacıları meşgul eder duruma gelmiştir. Özellikle 1960'lı yıllarda, Kuzey Amerika'ya sürekli ve önemli ölçüde

bilim adamı ve yüksek vasıflı meslek adamı kaybettiği anlaşılan İngiltere’de dikkati çekince bu duruma akademisyenler tarafından “The Brain Drain” (Beyin Akımı) adı verilmiştir. Bir ülkenin insan kaynaklarının nitelikli bir kısmını göçle elden çıkarmasını anlatan bu kavram, ülkeler arası yüksek seviyede eleman göçü ile ilgili literatüre mal olmuştur (Oğuzkan, 1971, s. 1).

İyi eğitim görmüş, kalifiye, nitelikli, uzman ve üstün yetenekli bireylerin eğitimini tamamladığı az gelişmiş veya gelişmekte olan bir ülkeden gelişmiş bir ülkeye en verimli olduğu dönemde istekli olarak çalışmak, araştırma yapmak amacıyla yer değiştirmesi olarak tanımlanabilir (Kaya, 2003).

İyi nitelikli iş gücü, gelişmekte olan ülkelere ve bu ülkelere de daha fazla gelişmiş ülkelere doğru hızlı bir şekilde artarak devam etmektedir. Beyin göçünün özellikle gelişmekte olan toplumlar için büyük önem taşıdığı oldukça net bir ifadedir. Ülkeler açısından beyin göçü bir ülkenin gelişmesi için nitelikli insan gücünden yoksun kalmaktadır. Bu sebeplerle 1960’tan beri konuya alakalı tüm dünyada artmış, ekonomistler, bilim adamları, idareciler, politikacılar ve basın, beyin göçünü farklı yönlerden ele almışlardır (Didijer, Stevan ve Svenningson'den aktaran Başaran, 1973).

Beyin göçünü göç alan ve veren ülkeler açısından ayrı ayrı değerlendirmek gereklidir. Gelişmiş ülkeler açısından bakıldığında; bu ülkelerde, nüfus artış hızı düşük, eğitim çok pahalı, üretilen ürünlere talep fazladır. Yüksek teknolojik gelişme mevcut olup, sürekli kitlesel üretim yapılmaktadır. Bu iş ve hizmetleri karşılamak için bu ülkelerin yüksek ücretle az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelere nitelikli iş gücü ithal etmesi bunu kendi ülkesinde yerel kaynaklardan karşılamasından çok daha ucuz ve kârlı hale gelmektedir. Buna karşın gelişmekte olan ülkelere, ücret/maaş eşitsizlikleri, eğitilmiş iş gücünde arz/talep dengesizliği, plansız/programsız eğitim sistemi, araştırma olanaklarının azlığı, beyin göçünü tetiklemektedir (Kaya, 2003).

Göç hareketi az gelişmiş ülkelere, gelişmiş ülkelere ve oradan da çok gelişmiş ülkelere doğru gerçekleşen bir akım gibidir. Çünkü gelişmiş ülkelere sanayileşme yoğun

olduğundan dolayı ülkeler bilginlere, teknisyenlere ve alanında yetişmiş uzmanlara çok fazla ihtiyaç duyar (Tezcan, 2000, s. 117).

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin beyin göçü kavramına ilişkin görüşlerini metaforlar yoluyla tespit etmek, katılımcıların beyin göçü kavramına yönelik bakış açılarını ortaya koyarak kavrama yönelik bilgi sahibi olmak amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda; öğrencilerin kavrama ilişkin geliştirdikleri metaforlar, çizdikleri resim/karikatürler incelenecektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Katılımcıların beyin göçü kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar nelerdir?
2. Katılımcılar tarafından geliştirilen metaforlar, ortak özellikleri bakımından hangi kategoriler altında toplanmaktadır?
3. Katılımcıların beyin göçü kavramına yönelik oluşturdukları algılar sosyoekonomik düzeylerine göre değişiklik göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Sosyal bilgiler eğitimi alanında beyin göçü kavramına ilişkin akademik çalışmalarda eksiklik olduğu tespit edilmiştir. Literatüre katkı sağlamak ve gelecek çalışmalar için yol gösterici nitelik taşımasından ötürü bu çalışma önemli görülmektedir. TÜİK verilerine göre okulların bulunduğu sosyoekonomik düzeyler dikkate alınarak beyin göçü kavramına yönelik algılarının belirlendiği bu çalışmada; okullarda öğretilen beyin göçü kavramının öğrenciler açısından ne kadar verimli olduğu tespit edilmiştir. Beyin göçü kavramının Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimlerince öğrencilere sağlıklı bir şekilde aktarılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Son yıllarda beyin göçü kavramı üzerindeki son

araştırmalara bakıldığında iktisadi ve sosyolojik çalışmaların ağırlıklı olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmalar 1970'lerde ve 2000'lerde giderek artmıştır (Başaran, 1973; Gökbayrak, 2006; Kurtuluş, 1999). Sosyal bilgiler dersinin kazanımları incelendiğinde 7. sınıf ğretim programında "rnek incelemeler yoluyla gn neden ve sonuçlarını tartışır" kazanımı yer almaktadır. Bu kazanım doğrultusunda Sosyal Bilgiler 7. sınıf ders kitabı incelendiğinde gn neden ve eşitleri arasından beyin gn ön plana çıkararak yetişmiş insan kaybının, geri kalmış veya gelişmekte olan ülkeler için çok önemli bir kayıp olduğunun sonucu tespit edilmiştir (Talim ve Terbiye Kurumu [TTK], 2011).

1.4. Sayıtlar

Bu araştırmanın verilerini oluşturacak öğrencilerin kendilerine yöneltilecek soruları doğru anladıkları ve içtenlikle cevap verecekleri varsayılmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu'ndan alınan 2015 yılı gelişmişlik düzeyi verilerinin gerçeği yansıttığı varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu alışma;

1. Türkiye İstatistik Kurumu'ndan alınan 2015 yılı gelişmişlik (sosyoekonomik) düzeyi verileri ile,
2. 2015-2016 eğitim ğretim yılında Ankara ili merkez ilçe ilköğretim okullarından sosyoekonomik düzeye göre araştırma kapsamına alınan okullar ile,
3. Araştırmaya katılan sekizinci sınıf öğrencileri ve onların geliştirdikleri metaforlar ile,
4. Veri toplamak amacıyla kullanılan; mecazlar yoluyla veri toplama formu, doküman analizi yoluyla veri toplamak amacıyla öğrencilerden çizmeleri istenilen resimler/karikatürler ile,

5. Katılımcılar tarafından geliştirilen yüksek frekansa sahip metaforlarla ve geliştirilen metaforun gerekçesiyle uyumlu olarak çizilmiş resim/karikatürler ile sınırlı kalacaktır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde göç kavramı, göçün nedenleri ve sonuçları, göç çeşitleri, beyin göçü kavramı ve ortaokul programlarında göç başlığı altında beyin göçü kavramı ile ilgili genel bir çerçeve çizilmiştir.

2.1. Göç Kavramı

İnsanoğlu tarımla birlikte göçebe hayattan yerleşik hayata geçmeye başlamıştır. Tarih boyunca insanların farklı yöreler, bölgeler, ülkeler arasındaki hareket akışı farklı etkenler ile devam etmiş ve halen de bu durum devam etmektedir. Göç kavramı, insanın daha iyi bir yaşam sürdürebilme mücadelesinde önemli bir yere sahiptir. Ekonomik, toplumsal, kültürel ve siyasal sebeplerden kaynaklanan göç olayları zorunlu veya gönüllü olarak ülke sınırları içinde ya da farklı ülkeler arasında gerçekleşmektedir. Günümüzde globalleşen dünya düzeninde göç olgusunun önemi daha da artmış bulunmaktadır (Aksoy, 2012). Göçün iyi anlaşılması için toplumun sosyoekonomik yapının çok iyi bilinmesi gerekir. Çünkü, göç olayları sosyoekonomik yapıdan bağımsız olarak meydana gelmezler; ekonomideki yapısal değişimleri en iyi yansıtan göstergelerden biridir (Sunday, 1974).

İnsanoğlu varoluşundan bu yana çeşitli dönemlerde göç olayını yaşamıştır. 1950'lili yıllardan sonra Türkiye'de toplumsal, kültürel, politik ve coğrafi yapıyı şekillendiren göç olgusu, birçok farklı disiplinin ilgi alanına girmiş ve bu nedenle de tek ve kesin bir tanımla

sınırlandırılmamıştır. Göç, ülke içinde insanların yaşadığı bir yerden, bir başka yerleşim yerine, belirli bir zaman aralığında gerçekleştirdikleri kalıcı mekân değişikliği olarak kabul edilmektedir (Çetin, Kılcan, Güneş ve Çepni, 2015). Ünalın (1998)'e göre göç veya göç hareketi en basit şekliyle iyi tanımlanmış coğrafi bölgeler ve/veya idari alanlar arasındaki yerleşim yeri değişiklikleri olarak tanımlanmaktadır. Kaya (2009) göçü, insanların yaşamını kolaylaştırmak, çalışmak veya araştırma yapmak amacıyla doğdukları, eğitimini tamamladıklarını yerlerden (kök ülke) coğrafi olarak yer değiştirmesi olarak tanımlarken, Koçak ve Terzi (2012) göçü insanların buldukları yerden ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel nedenlerden dolayı başka bir yere yerleşmelerine verilen genel bir ad, evrensel bir olay olarak tanımlamaktadır. Başka bir ifade ile de göç, toplum bilimsel açıdan, insanların ekonomik, toplumsal ve siyasal nedenlerden dolayı buldukları yerleşim yerinden geçici ya da sürekli olarak başka bir yerleşim yerine yerleşmeleridir (Er, 2015). Diğer bir tanıma bakıldığında ise göç kabataslak özgür insanların refahlarını artırmak amacıyla yaşadıkları coğrafik mekânı terk ederek, farklı bir coğrafik mekâna yerleşmeleridir. Refahlarını artırmak isteyen özgür insanlar, istihdam imkânı, ücret düzeyi ve insani gelişme yönünden gelişmiş ülke ya da bölgelere göç etmektedirler (Kandemir, 2010). Göçler göç veren ülkeleri etkilediği gibi göç alan ülkeleri de doğrudan etkilemektedir. Göç eden nüfus, göç ettiği yerleşim yerinin toplumsal yapısını kültürünü, ekonomisini, politikasını, sosyal yaşamını vb. gibi birçok alanda kısa zamanda bulunduğu bölgeyi doğru orantılı olarak etkilemektedir (Akkayan, 1979, s. 20-21). Göç hareketi kıtalar arası, uluslararası, bölgeler arası köyden şehire ya da şehirden köye doğru olabilir. Bir ülkenin nüfusunun yalnızca doğumlar ve ölümler belirlenmez. Göçlerde nüfusun gelişme seyrini büyük oranda değiştirir. Özellikle yoğun göçmen alan ülke, bölge ya da şehirlerde göçlerle sağlanan nüfus artışı önemli bir faktördür (Tümerterkin ve Özgüç, 2009). İnsanlık tarihinden başlayarak toplumların yaşamları incelendiğinde kimi zaman insanlar savaş, sürgün, afetler vb. durumlar nedeniyle “zorunlu” olarak, kimi zamanda daha iyi yaşam şartlarına kavuşmak amacıyla “gönüllü” olarak göç etmişlerdir. Bu göçler sırasında kültürün maddi

ve manevi öğeleri de bir kültürden diğerine taşınmış ve farklı kültürlerden insanlar karşılıklı olarak birbirlerini etkilemişlerdir (Yılmaz, 2014, s. 1685).

Göç hareketlerine farklı kriterler esas alarak sınıflandırabiliriz:

1. Ulusal Sınırlar Kriteri: Göçler ülke içi göçler ve ülke dışı göçler olarak ikiye ayrılır.

A) Ülke içi göçler: Ülkelerin kendi ulusal sınırları içinde yaşayan insanların göç hareketleridir. Kırsal alandan kentlere göç, kentlerden kırsal bölgelere göç, kentlerden kentler göç, bölgeler arası göç, ritmik göçler, mevsimlik işgücü göçleri gibi önemli bir çeşitlilik göstermektedirler (Doğanay, Özdemir ve Şahin, 2003).

Son iki yüzyıla bakıldığında tüm dünyada en yaygın göç olayını kırsal bölgelerden şehirsal alanlara yönelik olan iç göçler oluşturmuştur. Fakat iç göçler sadece kırlardan şehirlere doğru olan göç hareketini kapsamamaktadır. Ülkelerin büyüklüğü, ekonomik kalkınma düzeyler ve yerleşme tarihlerine bağlı olarak dört grup iç göç hareketinden bahsetmek mümkündür:

- Kırsal alanlardan şehirsal alanlara doğru göç,
- Kırsal alanlardan kırsal alanlara doğru göç,
- Şehirsal alanlardan kırsal alanlara doğru göç,
- Şehirsal alanlardan şehirler doğru olan göçler.

Kırsal alandan şehirlere doğru olan göçler en fazla insanı kapsayan göçlerdir (Tümertekin ve Özgüç, 2009).

B) Ülke dışı göçler: Bir ülkeden başka ülke ya da ülkelere olan göçlerdir. Başlangıcı bireysel ve serbest olarak başlayan dış göç olgusu, öncü göçerlerin olumlu düşünceleri üzerine sayıca yoğunlaşmıştır. Dış göçlerin yoğunlaşmasında gelinen ülkedeki itici faktörler önemli bir rol oynamaktadır. Göç edilecek ülkenin çekici faktörlerinden ziyade, göç için terk edilen ülkenin itici faktörleri daha çok önemlidir. İtici faktörleri sayacak olursak sosyoekonomik denge, istihdam ve eğitimi söylemek mümkün olmaktadır. İnsanlar yaşamlarını rahatça sürdürebilecekleri sosyoekonomik refah seviyelerinde olmadıkları veya ülkelerinde işsiz pozisyonunda olmaları sebebiyle dış ülkelere göç etmektedirler. Bu

sebeplerle dış göç “yurtdışına işçi akımı”, “işçi göçü” veya “beyin göçü” olarak ifade edilebilmektedir. Dış göçler işgücü ve beyin göçü olarak ikiye ayırmaktadır. Dış ülkelere doğru oluşan işgücü göçü hareketini, ülkelerinden çeşitli nedenler ile (ekonomik, eksik istihdam, çalışma koşullarının verimsizliği vb.) ayrılıp, başka ülkelere çalışmak amacıyla giden kişiler oluşturmaktadır (Çolak ve Gençler, 2002).

2) Zorunlu ve İsteğe Bağlı Göçler: Baskı, zulüm ve tehdide maruz kalan nüfus göç hareketine katılırsa bu olaya zorunlu göç ya da zorunlu göç ettirme denir. Baskı, şiddet, can güvenliğinden kaynaklanan göçlere sığınma göçü ve bu grup nüfusa ise sığınan göçmen nüfus denir. İsteğe bağlı göç çeşitlerinden biri değiştirme (mübadele) göçüdür. Bu göç çeşidi belirli antlaşma ya da anlaşma esaslarına göre yapılır. Ekonomik, sosyal nedenlere ve uluslararası iş gücü emek piyasası anlaşmalarına göre meydana gelen göçler iş gücü göçü, bu göçteki nitelikli, alanında uzman, yetkin iş gücü grubuna beyin göçü denir. Bu göçler sayesinde beyin göçü alan ülkeler büyük avantajlar sağlarken, göç veren ülkeler ise çok büyük kayıplar vermektedir (Doğanay, Özdemir ve Şahin, 2003).

2.2. Göç Olgusunun Nedenleri

Göç tanımlamalardan da anlaşıldığı gibi çok boyutlu bir sosyal olgudur. Bu nedenle göçe neden olan faktörler karmaşık ve çok boyutlu bir olguyla karşımıza çıkmaktadır. Göçe neden olan faktörler ekonomik, sosyal, psikolojik ve siyasi faktörler olarak sıralanabilir (Mutluer, 2003, s. 11). Göç, ister ülke sınırları içerisinde ister siyasi sınırların dışına çıkmak suretiyle olsun, yaşanılan bölgenin olumsuz koşullarından uzaklaşmak veya gidilecek yerin avantajlarından faydalanmak amacıyla yapılmaktadır. İnsanların yer değiştirme hareketine sebep olan şartlar, bulunulan yer ve zamana göre farklılıklar taşımaktadır. Refah arayışı, savaş veya şiddet ortamından kaçış, siyasi istikrarsızlıklar, aile birleştirme politikaları, siyasi sığınma talebi, daha iyi eğitim şartları gibi pek çok nedenden dolayı bireysel veya kitlesel şekilde göçler yaşanmıştır ve yaşanmaktadır (Bayraklı, 2007).

Büyük ölçekli birçok göç eylemlerinin ardına bakıldığında öncelikli olarak ekonomik nedenler gelmektedir. Yalnız hiçbir göç hareketi salt ekonomik nedenlerle dayandırılarak açıklanamayacağı açık bir durumdur. Ekonomik nedenlerin ardında siyasal, sosyal, kültürel değişim süreçleri yer almaktadır (Uslu, 1999). Özgür (1998)'e göre ekonomik, toplumsal, siyasal faktörler nedeniyle insanların bir bölgeden başka bir bölgeye, aynı bölge içerisinde bir başka bölgeye gidişlerinin, önemli bir süreç olduğu söylenebilir. Bir mekânda yaşayan insanları yerlerinden ayrılmaya onları göçe zorunlu kılan nedenlerin başında rahat bir yaşam sürme arzusu gelmektedir. Bir alandaki geçim kaynakları oradaki nüfusun rahatça yaşamasını sağlamıyor ise zamanla göçün gündeme gelmesi kaçınılmaz bir hal alır. İnsanların yaşamlarını kısıtlayan faktörlerin başında hızlı nüfus artışının yarattığı baskı gelmektedir. Uzun süren savaşlar nedeniyle ülke nüfusunun azalması, bu ülkenin nesil boşluğunu kapatmak ve kalkınmak amacıyla cumhuriyetin ilk yıllarında arttırılması istenen nüfus daha sonra ölüm oranların da düşmesiyle kısa süre sonra sorun teşkil etmeye başlamıştır. Nüfus artışıyla da özellikle kırsal bölgelerde doğurganlığın fazla olmasından dolayı nüfusun baskı unsuru durumuna gelmesi uzun bir zaman almamıştır. Yetersiz üretim fazla nüfusu besleme noktasında zorlanmıştır. Bu durum yaşamını sürdürebilmek için halkın göçe hazır bir potansiyel olmasında önemli bir rol oynamıştır. Göçün nedenlerine baktığımızda;

- Arazinin veraset yoluyla küçük ve dağınık parsellerden oluşan işletmelerden oluşması,
- Tarımda kullanılan traktör ve tarımsal araç gereçlerin sayılarını kısa sürede artması,
- Kırsal kesimde iş gücünün fazla olması ve bu durumun gizli işsizliğe yol açması,
- Aileler arasında görülen kan davaları, terör olayları ve güvenlik gerekçesiyle insanların yerleşme yerlerini boşaltmaları,
- Eğitim, sağlık, kültür ile ilgili talepler insanların göçe katılımı artırmıştır.

Tümertekin ve Özgüç (2009)'e göre göçe neden olan itici güçleri arasında çevresel, demografik, ekonomik ve siyasal baskılar sayılabilir. Göçe en çok neden olan çevresel

güçler kuraklık, su baskınları ve depremlerdir. Bir kimseyi yaşadığı ülkesinden ayrılmayı zorlayan belli başlı ekonomik sıkıntılar ise yoksulluk, işsizlik ve ürün elde etmedeki başarısızlıktır. İnsanları vatanlarından ayırmayan zorlayan siyasal baskılar ise savaşlar, ihtilaller, sıkıyönetim, totaliter yönetimler, ülkeden ihraç vb. sayılabilir. Göç eden insanları belirli bir varış yerine iten çekici faktörler ise genellikle itici faktörlerin tersi olan güçlerin sonucudur. Bunlar yaşam koşullarının iyileştirmek amacıyla ekonomik fırsatlar, kişisel güvenlik, özgürlük ve bağımsızlık şansı ile eğitim, kültürle ilgili fırsatlar gibi toplumsal olanaklardır.

2.3. Göç Olgusunun Sonuçları

Göç birçok toplumu, dünyayı şimdiden değiştirmektedir. Gelişmiş ülkelerin çoğunluğu, az gelişmiş ülkelerin ise birçoğu bir kuşak öncesine bakıldığında kültürel açıdan çok fazla çeşitlilik göstermektedir. Göç gönderen ve alan toplumları ekonomik olmanın ötesinde siyasal kurumlarını, sosyal, demografik yapılarını değiştirmekte, etkilemekte ve yeniden biçimlendirilmesine yardımcı olmaktadır (Uslu, 1999, s. 20). Kişilerin bir yerden başka bir yere göç etmesi, göç eden insanların kendileri üzerinde ve taşıdıkları grup üzerinde farklı etkiler bırakmaktadır. Sanayileşmesinin sonucu olarak ortaya çıkan şehirleşme ve köyden şehire göç olayı ailenin geleneksel yapısını değiştirmiştir. Göç hareketi sonucunda göç edilen yerlerde barınma ve iş bulma gibi temel sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra kültürel yaşamda da krizler yaşanmaktadır. Kısa zamanda yaşanan göçler, kentlerin yaşam tarzlarını ve kültürel dokusunu değiştirmektedir. Göç hareketi neticesinde kültür çatışmaları, kültürel farklılıklar meydana gelmektedir. Göç eden insanlar hemen iş bulamayabilirler. Bunun sonucunda çocuklar niteliksiz işlere yönelebilirler. Çocukların erken yaşlarda iş hayatına atılması ve çalışmak zorunda kalması eğitimlerini olumsuz yönde etkileyerek iş çevresinde zararlı alışkanlık kazanmasına da yol açabilmektedir. Göçlerle birlikte yaşanan sosyal değişimler değer yargıları da değiştirmektedir. Dayanışma, paylaşım, fedakârlık gibi temel insani değerler bu süreçten olumsuz

etkilenmektedir. Göç olgusu sonucunda oluşan nüfus artışı ve sanayileşme ile birlikte ortaya çıkan kentleşme olgusu beraberinde birçok sorunu meydana getirmiştir. Kentleşme stres, gürültü, kira fiyatlarının artması gibi sosyoekonomik etkilerinin yanında; hava kirliliği, su kirliliği gibi çevre üzerinde de olumsuz etkiler bırakmaktadır (Akan ve Arslan, 2008).

2.4. Beyin Göçü Kavramı

Ülkeler arasında nitelikli, profesyonel iş gücünün göçü çok eskilere dayanmaktadır. Düşük bir düzeyde de olsa bu göçlere tarihin her bölümünde rastlanmıştır (Tezcan, 2000, s. 113). Yükseköğrenim görmüş ya da mesleğinde ilerlemiş, yaratma ve araştırma gücü fazla bireylerin iktisaden kalkınmış, sosyoekonomik olarak gelişmiş ülkelere çalışmak ya da yerleşmek amacı ile göç etmelerine beyin göçü denilmektedir (Tezcan, 2000, s. 116). Kaya (2009) beyin göçünü nitelikli eğitim görmüş, bir işi yapabilme niteliğini kazanmış olan, seçkin, profesyonel, uzman ve üstün yetenekli iş gücünün yetiştirdiği az gelişmiş veya gelişmekte olan bir ülkeden gelişmiş bir ülkeye en verimli olduğu dönemde istekli olarak çalışmak, araştırma yapmak için yer değiştirmesi olarak tanımlamaktadır. Bu insanlar zeki, çalışkan, alanlarında uzman insanlardır. Gittikleri ülkeye kolaylıkla uyum sağlayabilirler ve çift kültürlü doğarlar.

Var olan koşullar ve özellikle gelişmiş ülkelerin göç politikalarının özellikleri incelendiğinde, uluslararası göçler içinde yakın gelecekte de, beyin göçü olgusunun önemli ölçüde artacağı düşünülmektedir. Hem beyin göçünün uluslararası göçler içinde payının hızla artması hem de beyin göçünün, göç veren ülkeler açısından yarattığı kaybın çok daha maliyetli olması göz önüne alındığında, göç ve kalkınma tartışmalarının, beyin göçü düzleminde ele alınmasını gereği ortaya çıkmaktadır (Gökbayrak, 2006, s. 73). Gelişmekte olan ülkelerde iyi bir eğitim almış genç insanların, Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere gelişmiş ülkelere çalışmak amacıyla göç etmeleri, göç veren ve alan ülkenin kendi durumuna göre belirli dönemlerde büyümekte ve hız kazanmaktadır. 1990' lı yıllarda

Sovyetler Birliği' nin dağılmasıyla yaşam standartları gerileyen nitelikli bilim insanlarının kitlesel ölçüde Batı ülkelerine göç etmesi buna en yakın örnektir (Tümertekin ve Özgüç, 2009). Az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelere yetişen iyi eğitim görmüş, nitelikli insanların gelişmiş ülkelere doğru akışı ülkeye zarar vermektedir. Beyin göçü ülkelerarasında gelişmişlik farkının artmasına neden olmaktadır. Beyin göçü iç ve dış beyin göçü olarak ikiye ayrılmaktadır. Ülke içinde yapılan beyin göçüne iç beyin göçü, ülke dışına yapılan beyin göçüne ise dış beyin göçü adı verilmektedir (Kaya, 2009).

Türkiye'de iç beyin göçü genellikle devlet sektöründen özel sektöre olmaktadır. Örneğin devlet dairelerinden yetişen elemanların özel sektöre geçişi veya Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullardan özel okul/dershanelere öğretmen geçişi iç beyin göçü olarak adlandırılabilir. İç beyin göçünün ülke açısından zararları pek yoktur. Dış beyin göçü ise iyi yetişmiş yetenekli işgücünün gelişmiş ülkelere akışı şeklinde algılanabilir ve ülkeye zararı çok büyüktür. Beyin kiralama iki şekilde olabilmektedir. Yurt dışında gelişmiş bir ülkenin, göç veren (kök) ülkeden nitelikli beyinlere ulaşarak internet vasıtasıyla yaşadığı ülkede bu insanlara iş vermesine *sanal beyin göçü* ve gelişmiş bir ülkenin, göç veren ülkede nitelikli beyinleri gelişmiş ülkeye götürmeden kendi ülkesinde çalıştırmasına ise *gizli beyin göçü* denir. Türkiye' de yabancı firmalarda çalışan nitelikli Türkler gizli beyin göçmenidir. Beyin kiralamada nitelikli insanın bedeni kök ülkesinde kalırken beyin gücü gelişmiş ülke için çalışmaktadır. Sanal beyin göçü az gelişmiş veya gelişmekte olan bir ülkede alanında iyi yetişmiş, profesyonel bireylerin coğrafi olarak yer değiştirmeden kök (doğduğu) ülkede kalarak beyin gücünü yabancı gelişmiş bir ülke için kullanmasına, kiraya vermesine sanal beyin göçü denilmektedir. Gelişmiş ülkeler özellikle internet ve bilgisayar aracılığıyla alanında nitelikli, seçkin bireyleri kendi ülkeleri için belli projeler dâhilinde kiralayıp çalıştırmaktadır.

Gizli beyin göçü nitelikli beyinlerin ve bilim insanlarının kendi doğdukları ülkelerde yabancı firmalar için çalışmasına denir. Dünyada gizli beyin göçünün, bilinen beyin göçüne göre 2,5 kat fazla olduğu tahmin edilmektedir (Kaya, 2009).

Beyoğlu, Aydın ve Yıldız (2009) tarafından yapılan araştırmada beyin göçüne neden olan itici ve çekici etmenler aşağıdaki belirtilmiştir.

İtici Etmenler

- Ülkede meydana gelen politik ve ekonomik istikrarsızlık
- Sosyal ve kültürel ortamların yetersiz kalması ve bunun sonucunda insanların yaşadığı tatminsizlik
- Meslekte gelişme olanaklarının kısıtlı oluşu
- Ücretlerdeki doyumsuzluk
- Sosyal güvencenin eksikliği
- Yetersiz istihdam olanakları
- Bilimsel ve çekici işler yapmanın toplum içinde çekiciliğini kaybetmesi
- Bilimsel çalışmaların önündeki bürokratik engeller
- Bilimsel çalışmaların önündeki yönetsel engeller
- Araştırma (donanım, tesis, fon) olanaklarının yetersizliği
- Araştırma fonlarının ekonomik krizle nedeniyle azaltılması

Çekici Etmenler

- Yaşam kalitesinin yüksek olması, sosyal ve kültürel, ekonomik anlamda tatmin edici olması,
- İyi bir ekonomi,
- Hem kendi hem ailesi için daha iyi eğitim fırsatlarının varlığı,
- Alanında yetkin ve tek bilim adamları ile bireysel çalışma imkânı,
- Alanında tanınan ve bilinen donanımlı üniversite veya enstitülerde çalışarak kişisel hırsları tatmin etmek,

- Lider tesislerde iyi ekipmanlarla çalışma imkânı,
- Ücret düzeyinin tatmin edici olması,
- AR-GE faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan ürünlerin endüstride kullanıldığını görme isteği,
- Düzenli ve daha organize olmuş, bürokrasinin az olduğu bir çevre arayışı,
- Aktüel bilgilere ulaşılabilen kütüphaneler ve laboratuvarların varlığı,
- İnsan kaynakları yönetimine verilen önem,
- Sağlık, hayat sigortası ve emeklilik gibi güvencelerin daha doyucu olması,
- İstihdam olanaklarında tahmin edilebilir yer değiştirmeler veya meslekte ilerleme olanakları,
- Başka ülkelerde yeni, denenmemiş düşüncelerin teşvik edilmesi ve insanlara fırsat tanınması.

Beyin göçü tanımı içine üniversite derecesine veya bir alanda geniş bir bilgi birikimine sahip yüksek nitelikli kişiler girmektedir. Bu kişilerin içerisinde, yüksek nitelikli uzmanlar, bağımsız yöneticiler, kıdemli işletmeciler, teknik alanda uzman olan kişiler, tüccarlar, yatırımcılar, fizikçiler, işadamları, anahtar alanlardaki işçiler ve taşeron çalışanları bulunmaktadır (Çolak ve Gençler, 2002).

Göç söz konusu olduğunda önemli olan ülkesinden giden vatandaşların geçici süreyle gitmesi, bir süre sonra edinmiş olduğu tecrübeler, kurduğu ekonomik bağlar ve tasarruflarla ülmesine geri dönmesini sağlamak, farklı vasıf düzeylerindeki işgücü için ayrılaştırılmış politikalar geliştirmektir. Özellikle nitelikli, alanında uzman insanların gerçekleştirdikleri beyin göçü kapsamındaki işgücünün geri dönmesi için bu insanları göçe teşvik eden ekonomik ve mesleki kaygıların minimum düzeye düşürülmesi, araştırma ve geliştirme faaliyetlerine daha çok kaynak ayrılması bilim insanlarının gidişlerinin geçici süreli olmasına katkı sağlayacaktır. Sürekli yurt dışında ikamet eden bireyler açısından

ülkedeki gelişmelerden haberdar olabilecekleri ve ülkeye katkı sağlayabilecekleri uzman ağlarının kurulması gereklidir (Toksöz, 2006).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu çalışma Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2015 yılı sosyoekonomik düzey verileri esas alınarak Ankara ili merkez ilçelerinde yer alan dokuz ortaokulda gerçekleştirilmiştir. Uygulanan bu çalışma öğrencilerin beyin göçü kavramına olan algılarını belirlemek amacıyla mecazlar yoluyla veri toplama formu ve doküman analizinin kullanıldığı nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme, doküman analizi gibi veri toplama tekniklerinin kişilerin, olayların, olguların, herhangi bir durumun veya algının objektif ve bütüncül olarak ortaya atılmasına yönelik bilimsel araştırma sürecidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 39). Durum çalışması sosyal bilimlerde gerçekleştirilen araştırmalarda kullanılan bir araştırma yöntemidir. Toplumsal bir birimin geçmişinin, şuan ki durumunun ve çevreyle ilişkisel özelliklerinin detaylı bir biçimde incelenmesi durum çalışması yöntemi ile yapılabilir. Durum çalışması, tek bir kişinin, bir ortamın, tek bir tür dokümanın ve olayın ayrıntılı olarak incelenmesidir (Kazak, 2001, s. 146). Durum çalışmaları, sosyal bilimlerdeki bilimsel araştırmalarda, toplumsal alanlarda kullanılmaktadır. Ayrıca psikoloji, sosyoloji, siyasal bilimler ve kamu araştırmaları başta olmak üzere çeşitli araştırmalarda da durum çalışmaları kullanılmaktadır (Yin, 2002, s. 1).

3.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu Türkiye İstatistik Kurumu 2015 yılı sosyoekonomik düzey verileri incelenerek, 2015 - 2016 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Ankara ili merkez ilçelerine bağlı üst, orta, alt sosyoekonomik düzeye sahip yerleşim yerlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle seçilmiş olan dokuz ilköğretim okulunda çalışmaya katılım gösteren 935 sekizinci sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Çalışma grubunda alt sosyoekonomik düzeye sahip okullarda toplamda 110 öğrenci geçerli, 183 öğrenci ise geçersiz metafor oluşturmuştur. Orta sosyoekonomik düzeyde 102 katılımcı geçerli metafor oluştururken 214 katılımcı geçersiz metafor oluşturmuştur. Üst sosyoekonomik düzeye sahip okullarda ise 111 katılımcı geçerli metafor oluştururken 215 katılımcı geçersiz metafor oluşturmuştur. Maksimum çeşitliliğe dayalı örneklem oluşturmaktaki temel amaç genelleme yapmak için bu çeşitliliği sağlamak değildir, tam aksine çeşitlilik gösteren durumlar arasında herhangi ortak ya da paylaşılan olguların olup olmadığını bulmaya çalışmak ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını ortaya çıkarmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

3.2. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada sekizinci sınıf öğrencilerinin, sosyal bilgiler 6 ve 7. sınıf öğretim programında yer alan beyin göçü kavramına yükledikleri anlamların betimlenmesine çalışılmıştır. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak;

3.2.1. Mecazlar Yoluyla Veri Toplama Formu

Öğrencilerin beyin göçü kavramına ilişkin yükledikleri anlamlara ilişkin metaforları (mecaz) incelemek amacıyla çeşitli araştırmacılar (Saban, 2004; 2008a; 2008b; 2009; Öztürk, 2007; Güven ve Güven, 2009; Aydın, 2010; Çepni, 2013; Kılcan, 2013; Kılcan ve Akbaba, 2013; Çetin ve Tırpancı, 2016; Kılcan, 2016; Kılcan ve Çakır, 2016; Kılcan, Çetin

ve Güneş, 2016) tarafından kullanılan mecazlar yoluyla veri toplama formu kullanılmıştır. Büyük Türkçe Sözlük metafor kelimesinin anlamını mecaz, istiare, kinaye, teşbih olarak dört farklı anlamda kullanmıştır. Mecaz kelimesinin tanımını ise “Bir sözün gerçek anlamında kullanılmayarak, ilgi ve benzerlik yönü açısından farklı bir anlamda kullanılması” olarak tanımlamıştır (Doğan, 2005). Mecazlar, kelimelerin anlamlandırdıkları kullanışlarında söze güzellik, kuvvet ve canlılık katmak maksadıyla yapılan değişikliklerdir (Darıcı, 2014). Töremen ve Döş (2009) metaforları sosyal bir gerçeği anlatmak amacıyla kullanılan dilsel araçlar olarak açıklamaktadır. Çalışkan (2009)’a göre metafor, söz figürü olmanın ötesinde bilgiyi kavramada alternatif yorumlar üreten, kimi zaman kendine has bir gerçeklik, bilgi üreten bir mekanizmadır.

Başka bir ifade ile de metafor bir şeyi veya bir fikri ona çok benzeyen niteliklere sahip başka bir şey ile genel olarak "gibi", "benzer" sözcüklerini kullanmadan istenen tanımlamayı yapmak, anlatıma anlam güzelliği ve kolaylığı katmak maksadıyla kullanılan sözcük ya da sözcük kümesidir. Metafor bir kavramı, kelimeyi, terimi, olguyu daha güzel, etkili, anlamlı anlatmak amacıyla, başka bir anlamda olan bir sözcükle, ilgi kurularak benzetme yoluyla kullanılmasıdır (Aydın, 2004).

Metaforlar insanların algılarını ortaya çıkarmada kullanılacak yöntemlerden biridir. Bunun sebebi metaforların günlük yaşamın içerisinde olmasıdır. Bireyin bir kavrama, sözcüğe veya eyleme karşı ilk ve en derin algısını yansıtmaktadır. Bu nedenle kavram sistemimizin gündelik gerçekliklerimizi tanımlamakta merkezi bir rol oynar (Arslan ve Bayrakçı, 2006, s. 103; Lakoff & Johnson, 2015; Morgan, 1998).

3.2.2. Doküman İncelemesi

Araştırmanın bir başka veri toplama aracı; metafor oluşturulan beyin göçü kavramıyla ilgili olarak öğrencilerin çizdikleri resim/karikatürlerden oluşan görsel dokümanlardır. Ersoy ve Türkkkan (2010) görsel malzemelerin (karikatürlerin) öğrencilerin duygu ve düşüncelerini aktarabildiği, yorumlama ve çözüm üretme becerilerini ifade ettiğini, Ersoy (2010) ise,

karikatürlerin özellikle sosyal içerikli değer ve kurallara yönelik kazanımlarda bir durum belirleme aracı olarak kullanılabilceğini aktarmaktadır.

3.3. Verilerin toplanması

Verilerin toplanması süreci “ön uygulama aşaması” ve “uygulama aşaması” şeklinde yapılmıştır.

3.3.1. Ön Uygulama Aşaması (Mart, 2016)

Araştırmanın tam olarak uygulanmaya başlamadan önce çalışmanın tamamını öğrencilerin ne kadar sürede yaptıklarının, sürenin yeterli olup olmadığının ve veri toplama araçlarının sağlıklı bir şekilde işleyip işlemediğini kontrol etmek amacıyla Türkiye İstatistik Kurumu 2015 yılı gelişmişlik verileri esas alınarak Ankara ili merkez ilçelerine bağlı orta sosyoekonomik düzeydeki bir devlet okulunda 50 öğrenciye çalışma uygulanmıştır. Ön uygulama aşamasında öğrencilere beyin göçü kavramına ilişkin oluşturdukları metafor formlarını ve oluşturdukları metafora bağlı olarak çizimleri istenilen resim/karikatürleri tamamlama süreleri hakkında ön bilgi edinilmiştir. Öğrencilerin çalışmayı tamamlama süreleri yaklaşık olarak bir ders saati olarak ayarlanmıştır.

3.3.2. Uygulama Aşaması (Nisan – Mayıs, 2016)

Araştırmanın uygulama aşamasında her bir öğrenciye, beyin göçü kavramıyla alakalı metafor formu dağıtılmıştır. Çalışmaya başlamadan önce araştırmacı kendisi ve araştırmayı yapma amacı hakkında kısa bilgiler sunarak öğrencileri bilgilendirmiştir. Çalışmanın nasıl yapılacağını açıklamadan önce öğrencilere verilen formda yer alan yönerge okunarak araştırma konusunda bilgilencmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Öğrencilere beyin göçü kavramına soyut, somut kısıtlama olmaksızın diledikleri şeye benzetebilecekleri bilgisi verilmiştir. Elde edilen veriler araştırmacı tarafından sosyoekonomik düzeye ayrılarak

öğrenciler tarafından ilgili kavrama ilişkin oluşturdukları metaforlar, gerekçeleri ve o gerekçeye ve kavrama uygun olarak çizdikleri resim/karikatürler bir alan uzmanı eşliğinde gözden geçirilmiş ve benzer resim/karikatür çizenler, farklı resim/karikatür çizenler ve hiç resim/karikatür çizmeyenler ayrılmıştır. Bu ayrıştırmada; resim ve karikatürlerin öğrenciler tarafından özenle çizilip çizilmediği, anlaşılabilir olduğu, oluşturulan metaforun gerekçesini tam olarak yansıtip yansıtmadığı vb. etkenler uzmanlar tarafından görüş birliği içerisinde yapılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi insan davranışları üzerinde doğrudan olmayan yollarla çalışmaya imkân tanıyan ve özellikle sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan bir tekniktir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Bir başka ifade ile içerik analizi, iletişimin açık ve anlaşılır bir biçimde içeriğinin objektif, sistematik ve nicel tanımlanmasına uygun olan bir araştırma tekniğidir (Berelson, 1952, s. 18). Falkingham ve Reeves (1998) de içerik analizinin, yeni bir yöntem olduğunu ve yayın yığınlarının değerlendirilmesi için kullanıldığını belirtmiştir.

Araştırma sonrasında elde edilen verilerin analizi ve yorumlanması aşaması Saban (2009) ve Kılcan (2013)'dan yararlanılarak aşağıdaki gibi beş aşamada uygulanmıştır.

3.4.1. Kodlama ve Analiz Aşaması

Bu aşamada ilk olarak araştırmaya katılan katılımcıların ürettiği metaforlar Microsoft Excel programında alfabetik sıraya dizilerek bir liste oluşturulmuştur. Araştırmanın amacına göre katılımcıların oluşturdukları metaforlar incelenerek, metaforların belirgin bir şekilde ifade edilip edilmediğine bakılarak, her katılımcının formda dile getirdiği metafor kodlanmıştır. Herhangi bir metaforun oluşturulmadığı formlar, metaforun yer aldığı ancak gerekçesi bulunmayan ve beyin göçü kavramının açıklamalarının yer aldığı formlar

işaretlenmiştir. Bunun sonucunda farklı sosyoekonomik düzeydeki katılımcıların oluşturdukları metaforlar incelenerek beyin göç kavramıyla ilgili oluşturulan 612 form elenerek araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

3.4.2. Örnek Metafor Derleme Aşaması

Bu aşamada katılımcıların yazdıkları metaforlar tekrar okunarak gözden geçirilmiştir. Her metaforunda (1) benzeyen, (2) benzetilen ve (3) benzeyen ve benzetilen arasındaki bağıntı incelenerek katılımcıların zayıf yapıları zihinsel imgeleri içeren formlar ayıklanmıştır. Bunun sonucunda;

Alt sosyoekonomik düzeye sahip üç okuldan toplam 293 öğrenci çalışmaya katılmıştır. Katılımcıların geliştirdikleri metaforlara bakıldığında toplam 110 geçerli metafor 183 ise geçersiz metafor geliştirilmiştir.

Orta sosyoekonomik düzeye sahip üç okuldan toplam 316 öğrenci çalışmaya katılmıştır. Katılımcıların geliştirdikleri metaforlara bakıldığında toplam 102 geçerli metafor 214 ise geçersiz metafor geliştirilmiştir. Üst sosyoekonomik düzeye sahip üç okuldan toplam 326 öğrenci çalışmaya katılmıştır. Katılımcıların geliştirdikleri metaforlara bakıldığında toplam 111 geçerli metafor 215 ise geçersiz metafor geliştirilmiştir.

3.4.3. Kategori Geliştirme Aşaması

Katılımcılar tarafından oluşturulan formlarda yer alan beyin göçü kavramına yönelik geliştirilen metaforlar, katılımcıların oluşturdukları metaforun gerekçesine incelenerek kategoriler oluşturulmuştur. Kategori oluşturmada ise uzman görüşüne başvurulmuştur. Katılımcıların formlarda verilen kavramlara yönelik geliştirdikleri metaforlar gerekçelerine göre;

Alt sosyoekonomik düzeye sahip üç okuldan toplam 293 öğrenci çalışmaya katılmıştır ve katılımcıların geliştirdikleri 110 geçerli metafor incelenerek toplamda 7 kavramsal kategori oluşturulmuştur.

Orta sosyoekonomik düzeye sahip üç okuldan toplam 316 öğrenci çalışmaya katılmıştır ve katılımcıların geliştirdikleri 102 geçerli metafor incelenerek toplamda 6 kavramsal kategori oluşturulmuştur.

Üst sosyoekonomik düzeye sahip üç okuldan toplam 326 öğrenci çalışmaya katılmıştır ve katılımcıların geliştirdikleri 111 geçerli metafor incelenerek toplamda 7 kavramsal kategori oluşturulmuştur.

3.4.4. Geçerlilik ve Güvenirliği Sağlama Aşaması

Araştırmanın geçerliği ve güvenirliği sağlamak amacıyla araştırmada gerçekleştirilen kavramsal kategorilerin içerisinde yer alan metaforların, söz konusu kavramsal kategorileri temsil edip etmediğini belirlemek maksadıyla uzman görüşüne başvurulmuştur. Araştırmacı tarafından meydana getirilen katılımcılara ait metafor listeleri ve kavramsal kategorileri içeren listeler uzman eşliğinde incelenmiştir. Daha sonra uzmanın yaptığı eşleştirmeler ile araştırmacının oluşturduğu kategoriler karşılaştırılarak uygunluğu incelenmiştir. Karşılaştırmalarda görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları belirlenerek araştırmanın güvenirliği, Miles ve Huberman (1994)'ın formülü (Görüş Birliği/Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı) kullanılarak hesaplanmıştır. Nitel araştırmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun/uzlaşmanın %90 ve üzeri olduğu durumlarda istenilen düzeyde bir güvenilirlik sağlanmaktadır (Saban, 2009).

Tablo 1

Uzman Görüşü Sonrası Eşleştirilmesinde Değişiklik Yapılan Metaforlar, Kategorileri ve Bu Kategorilerin Yüzde Cinsinden Güvenirlilik Değerleri

SED	Uzman Görüşü Sonrasında Kategori Değişikliği Yapılan Metafor ve Sayısı	Yüzde %
Üst	İki metafor (aşk) değerli olanı kaybetmek (tohum) katkı sağlamak kategorisi ile eşleştirilerek değiştirildi.	98
Orta	Üç metafor (güneş) iyi bir yaşam, (saksı) katkı sağlamak, (kayan yıldızlar) değerli olanı kaybetmek ve yalnız kalmak kategorisi ile eşleştirilerek değiştirildi.	97
Alt	İki metafor (iskelet) iyi bir yaşam, (madalya) değerli olmak kategorisi ile eşleştirilerek değiştirildi.	98

3.4.5. Verilerin Bilgisayar Ortamına Aktarılma Aşaması

Katılımcıların beyin göçü kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar kategorilere ayrıldıktan sonra, bütün veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bu aşamadan sonra ise metaforları ve metaforların buldukları kategoriye temsil eden katılımcı sayısı (f) ve yüzdesi (%) hesaplanmıştır. Bu hesaplama tabloları ile birlikte oluşturulan metafor kategorilerini açıklamak için katılımcılar tarafından metaforun oluşturulma gerekçesini belirten ifadelerden yüksek frekansa sahip olanları temsil edenler aynen alınarak (“...” tırnak içinde) bulgular kısmına aktarılmıştır. Bu aşamalarda katılımcılara ait kodlamalar (Ü2, O1, A5) kullanılmıştır. Aktarılan ifadelerin sonrasında o katılımcı tarafından çizilmiş daha önceden elemeye tabi tutulmuş resim/karikatürler, hem katılımcının oluşturduğu metaforu hem de bu metafora ait gerekçeyi desteklemesi açısından bulgular kısmına yerleştirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amacına ve alt amaçlarına ilişkin analiz sonuçlarına dayanan bulgular ve elde edilen bulgular doğrultusunda yapılan yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Alt Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıları “Beyin Göçü” Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

Tablo 2

Alt Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıları “Beyin Göçü” Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

Sıra No	Metafor	(f)	%	Sıra No	Metafor	(f)	%
1	Altın Yumurtlayan Tavuğun Kaybedilmesi	1	0,90	39	Karga	1	0,90
2	Altın	3	2,70	40	Kayan Bir Yıldız	1	0,90
3	Anahtar	1	0,90	41	Kaybolmuş Bir Çocuk	1	0,90
4	Arabanın Motoru	1	0,90	42	Kırılan Bir Kalem	1	0,90
5	Aşk Arayan İnsan	1	0,90	43	Kitap	1	0,90
6	Aşk	1	0,90	44	Kola	1	0,90

7	Aydınlık Bir Işık	1	0,90	45	Kollar	1	0,90
8	Bacaklar	1	0,90	46	Kuş	3	2,70
9	Balıklar	1	0,90	47	Kuşlar	5	4,50
10	Bardaktaki Su	1	0,90	48	Kutup Ayısı	1	0,90
11	Besin	1	0,90	49	Leylek	5	4,50
12	Beyin	1	0,90	50	Leylekler	2	1,80
13	Bilgisayar	1	0,90	51	Liman	1	0,90
14	Bir Kişinin Tayininin Çıkması	1	0,90	52	Madalya	1	0,90
15	Boşa Harcanan Para	1	0,90	53	Maden	1	0,90
16	Çalınmış Elmas	1	0,90	54	Mücevher	1	0,90
17	Çalışmayan Bir Oyuncak	1	0,90	55	Mürekkebi Akan Bir Kalem	1	0,90
18	Çatlamış Bir Bardak	1	0,90	56	Nehir	1	0,90
19	Çiçek	2	1,80	57	Organ	2	1,80
20	Değerli Kitabı Birine Vermek	1	0,90	58	Orman	2	1,85
21	Denizde Yaşayan Bir Canlının Okyanusa Gitmesi	1	0,90	59	Öğretmen	1	0,90
22	Diyet Programı	1	0,90	60	Para	1	0,90
23	Duygular	1	0,90	61	Renksiz Bir Resim	2	1,80
24	Dünyanın Çekirdeği	1	0,90	62	Saat	1	0,90
25	Gizli Kutu	1	0,90	63	Sağlık	1	0,90
26	Göçmen Kuşlar	3	1,80	64	Samanlıkta İğne Aramak	1	0,90
27	Gökten Kayan Bir Yıldız	1	0,90	65	Sanat	1	0,90
28	Güneş	2	1,80	66	Sarraf Olmayan Kişinin Elindeki Altın	1	0,90
29	Hayata Yeni Bir Sayfa Açmak	1	0,90	67	Sevgi	1	0,90
30	Hayvanlar	1	0,90	68	Su	3	2,70
31	Hazine	2	1,80	69	Tayin Çıkması	1	0,90
32	İçi Kitaplarla Dolu Bir Valiz	1	0,90	70	Taze Fidanları Koparmak	1	0,90
33	İhracat Edilen Bir Eşya	1	0,90	71	Uçan Kuş	1	0,90

34	İnsanın Böbreğini Kaybetmesi	1	0,90	72	Uçlu Kalem	1	0,90
35	İskelet	1	0,90	73	Yanmış Orman	1	0,90
36	Kalp Ritmi	1	0,90	74	Yılanların Mevsim Değişikliğinde Derisini Değiştirmesi	1	0,90
37	Kalp	11	9,90	75	Zaman	1	0,90
38	Kanadı Kırılmış Kuş	1	0,90	76	Zebra	2	1,80
Toplam						110	100

Tablo 2 incelendiğinde alt sosyoekonomik seviyelerdeki katılımcılar “beyin göçü” kavramına yönelik 76 adet metafor geliştirmişlerdir. Katılımcılar tarafından geliştirilen metaforların yarısından fazlası (61) yalnızca bir katılımcı tarafından temsil edilmektedir. Geriye kalan 15 metafor ise 2-10 katılımcı tarafından temsil edilmektedir. Metafor başına düşen ortalama katılımcı sayısı yaklaşık olarak 1,44 olarak hesaplanmıştır. Bu kavrama ilişkin metaforların frekans dağılımı incelendiğinde en sık kullanılanlar arasında “kalp” (f:11), “kuşlar” (f:5), “leylek” (f:5), “altın” (f:3) ve “su” (f:3) gelmektedir.

4.2. Alt Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıların “Beyin Göçü” Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metafor Kategorileri

Tablo 3

Alt Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıların “Beyin Göçü” Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metafor Kategorileri

Sıra No	Kategori Adı	Metafor	Metafor Sayısı	Toplam Metafor
1	İyi Bir Yaşam	Arabanın Motoru, Aşk Arayan İnsan, Balıklar, Bardaktaki Su, Besin, Bir Kişinin Tayininin Çıkması, Çiçek, Denizde Yaşayan Bir Canlının Okyanusa Gitmesi,	37	63

		Diyet Programı, Dünyanın Çekirdeği, Göçmen Kuşlar, Güneş, Hayata Yeni Bir Sayfa Açmak, Hayvanlar, İskelet, Kola, Kalp Ritmi, Kalp, Kanadı Kırılmış Kuş, Karga, Kaybolmuş Bir Çocuk, Kollar, Kuş, Kuşlar, Kutup Ayısı, Leylek, Leylekler, Nehir, Organ Orman, Öğretmen, Sanat, Sevgi Su, Tayin Çıkması, Uçan Kuş, Zebra		
2	Değerli Olanı Kaybetmek	Altın Yumurtlayan Tavuğun Kaybedilmesi, Altın, Anahtar, Boşa Harcanan Para, Çalınmış Elmas, Çatlamış Bir Bardak, Çiçek, Değerli Kitabı Birine Vermek, Gökten Kayan Bir Yıldız, Hazine, İçi Kitaplarla Dolu Valiz, İhracat Edilen Bir Eşya, İnsanın Böbreğini Kaybetmesi, Kayan Bir Yıldız, Kırılan Bir Kalem, Kola, Liman, Maden, Mücevher, Mürekkebi Akan Bir Kalem, Para, Renksiz Bir Resim, Sağlık, Sarraf Olmayan Birinin Elindeki Altın, Taze Fidanları Koparmak, Yanmış Orman	26	29
3	Değerli Olmak	Altın, Duygular, Güneş, Madalya, Zaman	5	5
4	Olmazsa Olmaz	Bacaklar, Beyin, Kitap Orman, Uçlu Kalem	5	5
5	Katkı Sağlamak	Aydınlık Bir Işık, Çalışmayan Bir Oyuncak, Saat	3	3

6	Keşfedilmek	Aşk, Gizli Kutu, Samanlıkta İğne Aramak	3	3
7	Kendini Geliştirmek	Bilgisayar, Yılanların Mevsim Değişikliğinde Derisini Değiştirmesi	2	2

Tablo 3 incelendiğinde alt sosyoekonomik seviyelerdeki katılımcıların “beyin göçü” kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar ortak özellikleri açısından 7 kavramsal kategori içerisinde toplanmıştır. Her metafor katılımcıların yaptıkları açıklamalar doğrultusunda metaforun kaynağını (gerekçesini) oluşturan düşünce kapsamında gruplandırılmıştır.

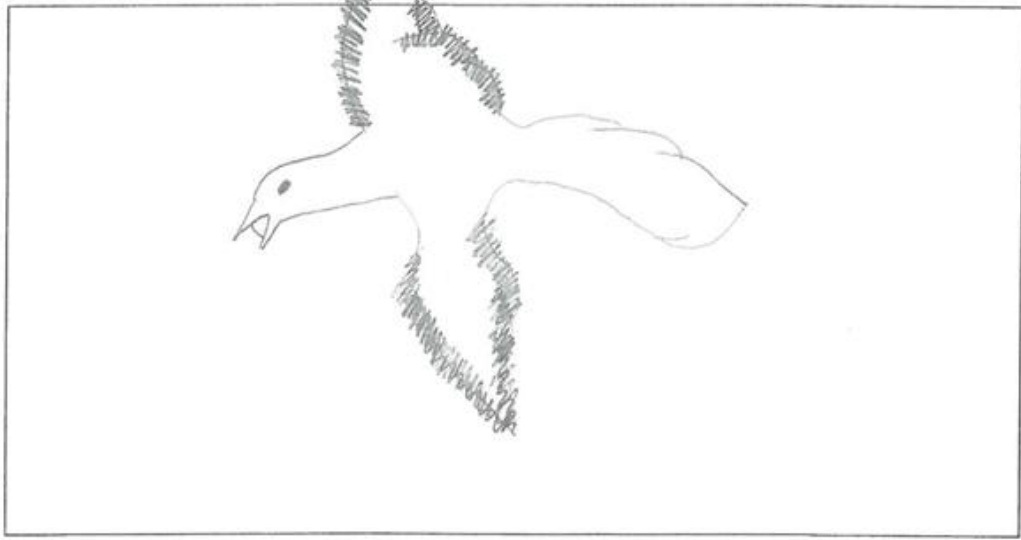
Kategori 1: İyi Bir Yaşam

Tablo 3 incelendiğinde “iyi bir yaşam” kategorisinde toplam 37 metafor 63 katılımcı (%56,70) tarafından oluşturulduğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekanslarına bakıldığında en sık kullanılanlar arasında “kalp” (f:9), “leylek” (f:4) ve “kuşlar” (f:4) ‘dır. Aşağıda katılımcıların “iyi bir yaşam” kategorisini oluşturan metaforları için geliştirdiklerine yönelik gerekçelerine, bazı katılımcılar tarafından geliştirilen metafora ait resme / karikatüre ve yer verilmiştir.

“Beyin göçü sanat gibidir. Çünkü; sanatı olmayan bir toplum her şeyden mahkum kalır. Düşüncelerini, eylemlerini rahatça sergileyebileceği ülkelerde yaşamak isterler. Alanında uzman insanlar da rahatça fikirlerini sergileyebilecekleri, daha özgürce yaşamak amacıyla başka bir ülkede yaşayabilirler.”(A,94)

“Beyin göçü göçmen kuşlar gibidir. Göçmen kuşlar özgür oldukları, iyi bir yaşam sürebilecekleri yerlere giderek yaşamlarını devam ettirirler. Uzman insanlarda özgürce

bilim yapabilecekleri, daha iyi şartlarla yaşamını devam ettirebilecekleri ülkelere göç ederler.”(A,23)

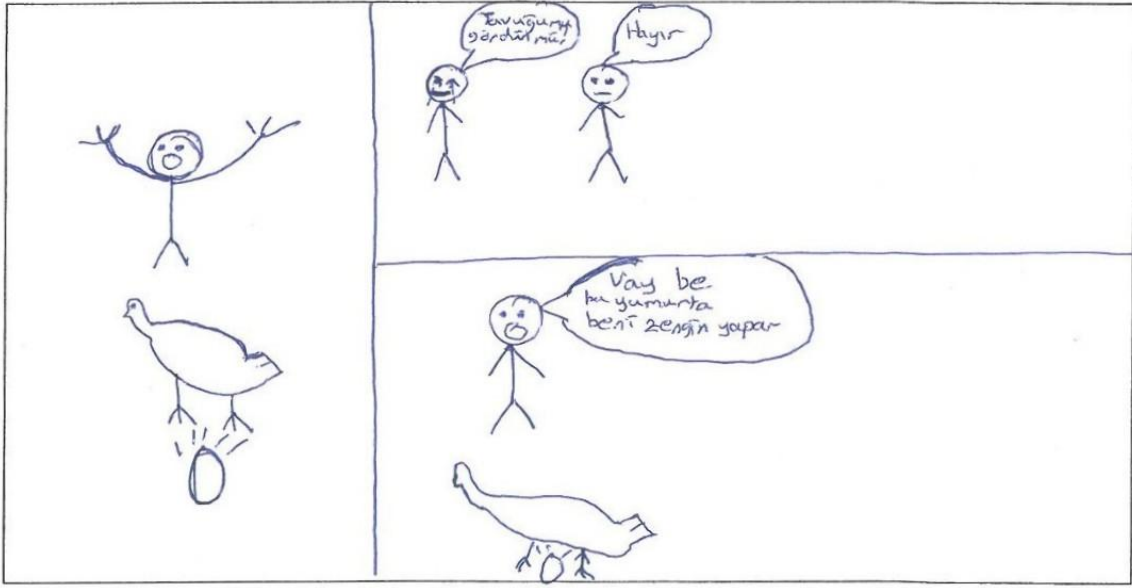

Şekil 1. A,23 kodlu katılımcıya ait “göçmen kuşlar” görseli

Kategori 2: Değerli Olanı Kaybetmek

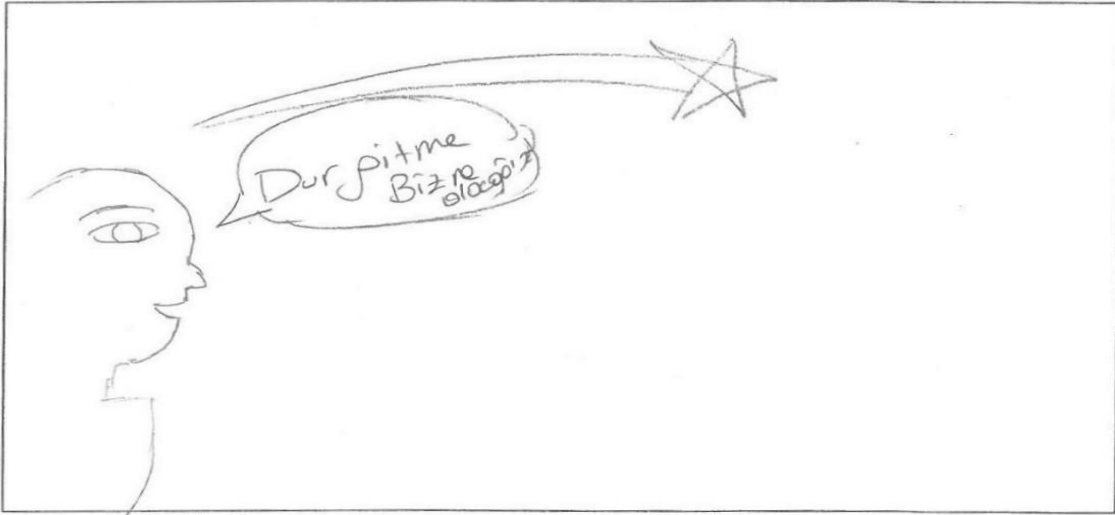
Tablo 3 incelendiğinde “değerli olanı kaybetmek” kategorisinde toplam 26 metafor 29 katılımcı (%26,10) tarafından oluşturulduğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekanslarına bakıldığında en sık kullanılanlar arasında “altın” (f:2), “hazine” (f:2) ve “renksiz bir resim” (f:2) ‘dir. Aşağıda katılımcıların “değerli olanı kaybetmek” kategorisini oluşturan metaforları niçin geliştirdiklerine yönelik gerekçelerine, bazı katılımcılar tarafından geliştirilen metafora ait resme / karikatüre ve yer verilmiştir.

“Beyin göçü altın yumurtlayan tavuğun kaybedilmesi gibidir. Çünkü; bizi diğer ülkelerin gelişmişlik seviyesine ulaştırabilecek alanında uzman kişiler altın değerindedir. Bunların ülkesi için geliştirdikleri düşünceler altın değerindedir. Bu insanların kaybedilmesi o ülke için büyük bir kayıptır.(A,88)”

Şekil 2. A,88 katılımcıya ait “altın yumurtlayan tavuğun kaybedilmesi” görseli

“Beyin göçü gökten kayan bir yıldız gibidir. Çünkü; ülkemizde eğitimini tamamlayan, uzman insanlar bir yıldız gibidirler ve yaşadığı ülkeye aydınlık verirler. Bu insanların ülkemizden ayrılarak başka bir ülkeye gitmesi ülke için büyük kayıptır.(A,33)”

Şekil 3. A,33 katılımcıya ait “gökten kayan bir yıldız” görseli

Kategori 3: Değerli Olmak

Tablo 3 incelendiğinde “değerli olmak” kategorisinde toplam 5 metafor 5 katılımcı (%4,50) tarafından oluşturulduğu görülmektedir. “Değerli olmak” kategorisinde bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında her bir metaforun bir katılımcı tarafından temsil edildiği görülmektedir. Aşağıda katılımcıların “değerli olmak” kategorisini oluşturan metaforları niçin geliştirdiklerine yönelik gerekçelerine, bazı katılımcılar tarafından geliştirilen metafora ait resme / karikatüre ve yer verilmiştir.

“Beyin göçü altın gibidir. Çünkü; altın değerli bir madendir. Bir ülke için en değerli madenlerden biridir. Çalışkan, alanında donanımlı insanlarda bir ülke için kıymetlidirler. Altının kaybedilmesi nasıl üzücü bir durumsa bu insanların da ülkeden ayrılması o kadar üzücü bir durumdur. (A,55)”

Şekil 4. A,55 katılımcıya ait “altın” görseli

Kategori 4: Olmazsa Olmaz

Tablo 3 incelendiğinde “olmazsa olmaz” kategorisinde toplam 5 metafor 5 katılımcı (%4,50) tarafından oluşturulduğu görülmektedir. “Olmazsa olmaz” kategorisinde bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında her bir metaforun bir katılımcı tarafından temsil edildiği görülmektedir. Aşağıda katılımcıların “olmazsa olmaz” kategorisini

oluşturan metaforları niçin geliştirdiklerine yönelik gerekçelerine, bazı katılımcılar tarafından geliştirilen metafora ait resme / karikatüre ve yer verilmiştir.

“Beyin göçü beyin gibidir. Çünkü; beynimiz vücudumuzun kontrol merkezidir. Bütün vücudumuzun koordineli olarak çalışmasını sağlayan tek organdır ve olmadan hayatımıza devam edemeyiz. Alanında uzman bireylerde ülkemiz için önemlidir. Bu insanlar olmadan ülke gelişemez, ayakta kalamaz. (A,33)”

Kategori 5: Katkı Sağlamak

Tablo 3 incelendiğinde “katkı sağlamak” kategorisinde toplam 3 metafor 3 katılımcı (%2,70) tarafından oluşturulduğu görülmektedir. “Katkı sağlamak” kategorisinde bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında her bir metaforun bir katılımcı tarafından temsil edildiği görülmektedir. Aşağıda katılımcıların “katkı sağlamak” kategorisini oluşturan metaforları niçin geliştirdiklerine yönelik gerekçelerine, bazı katılımcılar tarafından geliştirilen metafora ait resme / karikatüre ve yer verilmiştir.

“Beyin göçü akrep ve yelkovanı arızalı saat gibidir. Çünkü; Saat tek başına bir şeye yaramaz. Ne kadar pahalı, donanımlı olursa olsun yelkovanı ve akrebi arızalı bir saat işlevini yerine getiremez. Bunlar saatle bir bütündür. Bir ülkede uzman, alanında yetkin insanlar olmadan ilerleyemez, kalkınması yavaş olur. İşlevini tam olarak yerine getiremez.(A,22)”

Kategori 6: Keşfedilmek

Tablo 3 incelendiğinde “keşfedilmek” kategorisinde toplam 3 metafor 3 katılımcı (%2,70) tarafından oluşturulduğu görülmektedir. “Keşfedilmek” kategorisinde bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında her bir metaforun bir katılımcı tarafından temsil edildiği görülmektedir. Aşağıda katılımcıların “keşfedilmek” kategorisini oluşturan metaforları

niçin geliştirdiklerine yönelik gerekçelerine, bazı katılımcılar tarafından geliştirilen metafora ait resme / karikatüre ve yer verilmiştir.

“Beyin göçü gizli bir kutu gibidir. Çünkü; bir ülkede uzman insanlar kendilerini geliştirebilecekleri yeterli imkanlara sahip değilse gizli bir kutu gibi ortadan kaybolurlar. Bu insanlar başka ülkeler tarafından keşfedilirler ve o ülkeye katkı sağlamak amacıyla kıymetlerini bilen ülkeyi tercih ederler.(A,104)”

Kategori 7: Kendini Geliştirmek

Tablo 3 incelendiğinde “kendini geliştirmek” kategorisinde toplam 2 metafor 2 katılımcı (%1,80) tarafından oluşturulduğu görölmektedir. “Kendini geliştirmek” kategorisinde bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında her bir metaforun bir katılımcı tarafından temsil edildiği görölmektedir. Aşağıda katılımcıların “kendini geliştirmek” kategorisini oluşturan metaforları niçin geliştirdiklerine yönelik gerekçelerine, bazı katılımcılar tarafından geliştirilen metafora ait resme / karikatüre ve yer verilmiştir.

“Beyin göçü yılanların deri değiştirmesi gibidir. Çünkü; yılanlar deri değiştirdiği zaman kendilerini yeniler ve daha da güçlenirler. Bir ülkede yetişen uzman insanlar ise kendilerini yenilemek, iyi bir yaşam standardı sağlamak amacıyla başka bir ülkeye giderek kendilerini geliştiriyorlar. (A,44)”

4.3. Orta Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıları “Beyin Göçü” Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

Tablo 4

Orta Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıları “Beyin Göçü” Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

Sıra No	Metafor	(f)	%	Sıra No	Metafor	(f)	%
1	Ağacın Verdiği Meyvelerin Koparılması	1	0,98	43	Kayan Yıldızlar	1	0,98
2	Ağaç	1	0,98	44	Kayıp Olan Ve Bulunamayan Eşya	1	0,98
3	Ağaçlar	1	0,98	45	Kışın Ormanın Hali	1	0,98
4	Akarsu	2	1,96	46	Kuş Sürüsü	1	0,98
5	Akciğer	1	0,98	47	Kuş	2	1,96
6	Altın	1	0,98	48	Kuşlar	7	6,86
7	Anne Ve Baba	1	0,98	49	Kuşların Göçü	2	1,96
8	Arabanın Motoru	1	0,98	50	Kutup Ayıları	1	0,98
9	Arda Turan	1	0,98	51	Leylekler	2	1,96
10	Arı	1	0,98	52	Madalya	1	0,98
11	Aşk	1	0,98	53	Martı	1	0,98
12	Balığın Göçü	1	0,98	54	Martılar	1	1,96
13	Balık83	2	1,96	55	Mutluluk	1	0,98
14	Bencil İnsanlar	1	0,98	56	Mücevher	1	0,98
15	Bir Haber Kanalı	1	0,98	57	Oksijen	1	0,98
16	Bir İnsanın Mutluluğu ve Mutsuzluğu	1	0,98	58	Ormandaki Yalnız Bir Ağaç	1	0,98
17	Bir Sürünün Çobanı	1	0,98	59	Orta Asya Türklerinin Anadolu'ya Gelişi	1	0,98
18	Bitler	1	0,98	60	Öğrencinin Sınav Notu	1	0,98
19	Böbrek	1	0,98	61	Robotlar	1	0,98

20	Büyük Beyinlerin Yuvadan Uçuşları	1	0,98	62	Saçın Rüzgârda Savrulması	1	1,96
21	Ceylan	1	0,98	63	Sahte Dost	1	0,98
22	Çiçeğe Verile Su	1	0,98	64	Saksı	1	0,98
23	Çiçek	1	0,98	65	Soğuk Günde Hırkasını Kaybetmek	1	0,98
24	Doğadaki Bitkiler	1	0,98	66	Sonbaharda Yaprakları Dökülen Ağaç	1	0,98
25	Doğal Seçilim	1	0,98	67	Su Arayan Bir Ağaç	1	0,98
26	Elmas	1	0,98	68	Su	2	1,96
27	Erozyon	1	0,98	69	Tarihi Eser	1	0,98
28	Futbolcu	1	0,98	70	Taşınmak	1	0,98
29	Göçmen Kuş	1	0,98	71	Transfer	1	0,98
30	Göçmen Kuşlar	4	3,92	72	Tutulan Balığın Denize Geri Atılması	1	0,98
31	Güneş	1	0,98	73	Tüccar	1	0,98
32	Güneşle Ayın Yer Değişimi	1	0,98	74	Uçaklar	1	0,98
33	Hayvanlar	3	2,94	75	Uçurtma	1	0,98
34	Hücre	1	0,98	76	Vitamin	1	0,98
35	İhanet	1	0,98	77	Vücuttaki Organlarımız	1	0,98
36	İnternet	1	0,98	78	Yağan Yağmur	1	0,98
37	Kalp	1	0,98	79	Yağmur	1	0,98
38	Kanadı Kırılan Kuş	1	0,98	80	Yazmayı Öğrenmek	1	0,98
39	Kaplumbağa	1	0,98	81	Yeni Bir Eve Taşınmak	1	0,98
40	Kara hindi Bağlar	1	0,98	82	Yeri Değişen Saksı	1	0,98
41	Karınca	2	1,96	83	Yunan Mitolojisi	1	0,98
42	Kartal	1	0,98	84	Zor Bulunan Saç Boyası	1	0,98
Toplam						102	100

Tablo 4 incelendiğinde orta sosyoekonomik seviyelerdeki katılımcılar “beyin göçü” kavramına yönelik 84 adet metafor geliştirmişlerdir. Katılımcılar tarafından geliştirilen metaforların yarısından fazlası (74) yalnızca bir katılımcı tarafından temsil edilmektedir. Geriye kalan 10 metafor ise 2-7 katılımcı tarafından temsil edilmektedir. Metafor başına düşen ortalama katılımcı sayısı yaklaşık olarak 1,21 olarak hesaplanmıştır. Bu kavrama ilişkin metaforların frekans dağılımı incelendiğinde en sık kullanılanlar arasında “kuşlar” (f:7), “göçmen kuşlar” (f:4) ve “hayvanlar” (f:3) gelmektedir.

4.4. Orta Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıların “Beyin Göçü” Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metafor Kategorileri

Tablo 5

Orta Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıların “Beyin Göçü” Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metafor Kategorileri

Sıra No	Kategori Adı	Metafor	Metafor Sayısı	Toplam Metafor
1	İyi Bir Yaşam	Ağaçlar, Akarsu, Akciğer, Anne Ve Baba, Arabanın Motoru, Balığın Göçü, Balık, Bir İnsanın Mutluluğu Ve Mutsuzluğu, Bir Sürünün Çobanı, Bitler, Böbrek, Ceylan, Çiçeğe Verilen Su, Doğadaki Bitkiler, Göçmen Kuş, Göçmen Kuşlar, Güneş, Hayvanlar, Kalp, Kanadı Kırılan Kuş, Kara Hindi Bağlar, Karınca, Kuş Sürüsü, Kuş, Kuşlar, Kuşların Göçü, Kutup Ayıları, Leylekler, Martı, Martılar, Mutluluk, Oksijen, Orta Asya Türklerinin Anadolu'ya Gelişi, Saçın Rüzgârda Savrulması, Su Arayan Bir Ağaç, Su, Taşınmak, Transfer, Uçurtma, Vitamin, Yeri Değişen Saksı	41	64

		Ağacın Verdiği Meyvelerin Koparılması, Altın, Aşk, Erezyon, Güneşle Ayın Yer Değişimi, Kaplumbağa, Kayan Yıldızlar, Kayıp		
2	Değerli Olanı Kaybetmek ve Yalnız Kalmak	Olan ve Bulunamayan Eşya, Mücevher, Öğrencinin Sınav Notu, Soğuk Günde Hırkasını Kaybetmek, Su, Vücuttaki Organlarımız, Ormandaki Yalnız Bir Ağaç	14	14
3	Kendini Geliştirmek	Akarsu, Arda Turan, Arı, Doğal Seçilim, Futbolcu, İnternet, Tüccar, Yazmayı Öğrenmek	8	8
4	Değerli Olmak	Ağaç, Çiçek, Elmas, Hücre, Madalya, Robotlar, Tarihi Eser, Yunan Mitolojisi,	8	8
5	Katkı Sağlamak	Bir Haber Kanalı, Saksı, Yağan Yağmur, Yağmur, Zor Bulunan Saç Boyası	5	5
6	İhanet Etmek	Bencil İnsanlar, İhanet, Sahte Dost	3	3

Tablo 5 incelendiğinde orta sosyoekonomik seviyedeki katılımcıların “beyin göçü” kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar ortak özellikleri açısından 6 kavramsal kategori içerisinde toplanmıştır. Her metafor katılımcıların yaptıkları açıklamalar doğrultusunda metaforun kaynağını (gerekçesini) oluşturan düşünce kapsamında gruplandırılmıştır.

Kategori 1: İyi Bir Yaşam

Tablo 5 incelendiğinde “iyi bir yaşam” kategorisinde toplam 41 metafor 64 katılımcı (%62,72) tarafından oluşturulduğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekanslarına bakıldığında en sık kullanılanlar arasında “göçmen kuşlar” (f:3) ve “kuşlar”

(f:3) ‘dır. Aşağıda katılımcıların “iyi bir yaşam” kategorisini oluşturan metaforları niçin geliştirdiklerine yönelik gerekçelerine, bazı katılımcılar tarafından geliştirilen metafora ait resme / karikatüre ve yer verilmiştir.

“Beyin göçü çiçek gibidir. Çünkü; çiçekler güneşli ortamlarda açarlar, kendilerini yenilerler. Güneşsiz bir ortamda ise solarlar. Bilim insanları da kendilerini geliştirebilecekleri daha iyi olanaklara sahip yerlerde yaşamak isterler. Ülkesi bunun için yeterli değilse başka bir ülkeye giderek o ülkeye katkı sağlarlar. (O,124)”

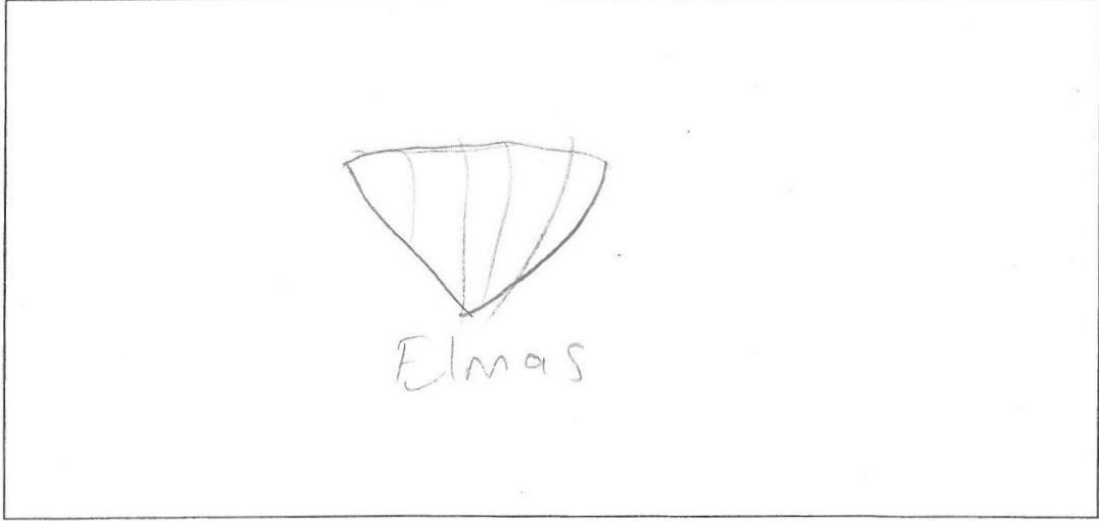

Şekil 5. O,124 katılımcıya ait “çiçek” görseli

Kategori 2: Değerli Olanı Kaybetmek ve Yalnız Kalmak

Tablo 5 incelendiğinde “değerli olanı kaybetmek ve yalnız kalmak” kategorisinde toplam 13 metafor 13 katılımcı (%13,72) tarafından oluşturulduğu görülmektedir. “Değerli olanı kaybetmek ve yalnız kalmak” kategorisinde bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında her bir metaforun bir katılımcı tarafından temsil edildiği görülmektedir. Aşağıda katılımcıların “değerli olanı kaybetmek ve yalnız kalmak” kategorisini oluşturan metaforları niçin geliştirdiklerine yönelik gerekçelerine, bazı katılımcılar tarafından geliştirilen metafora ait resme / karikatüre ve yer verilmiştir.

“Beyin göçü elmas gibidir. Çünkü; elmas değerli bir madendir. Zenginlik, güç simgesidir ve onu kaybetmek istemeyiz. Ülkemizde yetişen bilim insanları da bizler için değerlidir. Ülkeye güç, kuvvet katar ve daha ileri seviyelere yükselmesi için çalışır.”(O,106)

Şekil 6. O,106 katılımcıya ait “elmas” görseli

“Beyin göçü toprak kayması gibidir. Çünkü toprağın kaymasıyla birlikte verimli topraklar kaybedilir. Ülkeden nitelikli insanların, bilim insanlarının ayrılması ile de ülke geriler ve ilerleyemez.(O,91)”

Şekil 7. O,91 katılımcıya ait “toprak kayması” görseli

“Beyin göçü ormandaki yalnız bir ağaç gibidir. Çünkü; alanında uzman, nitelikli insanlar daha iyi şartlar altında yaşayacağı düşüncesiyle ülkemizden ayrılıyorlar. Fakat yerleştiği ülkede yalnız kalıyorlar. Kendi vatanından ayrı yapayalnız bir insan...(O,53)”

Kategori 3: Kendini Geliştirmek

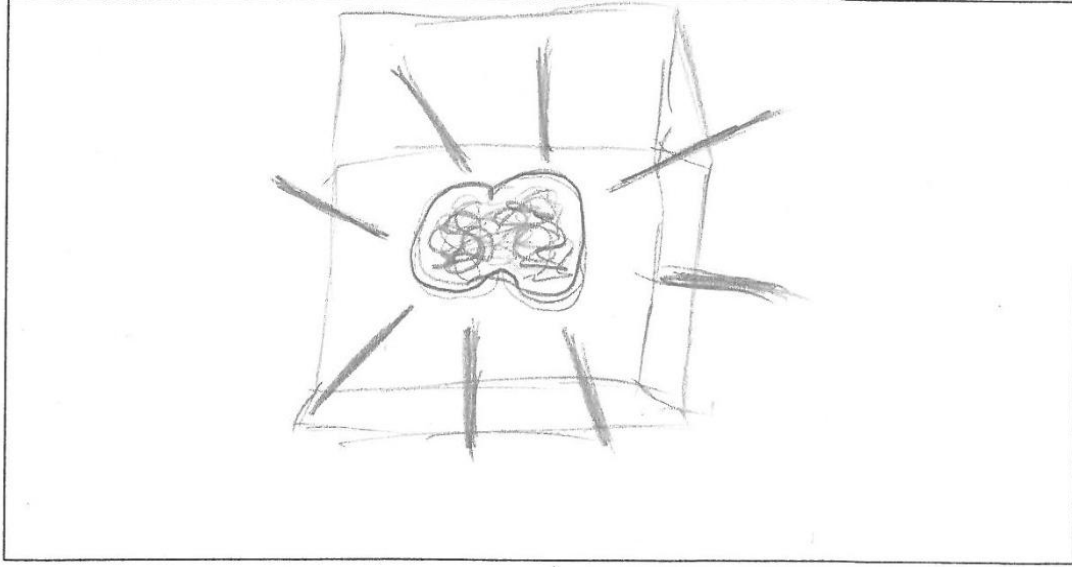
Tablo 5 incelendiğinde “kendini geliştirmek” kategorisinde toplam 8 metafor 8 katılımcı (%7,84) tarafından oluşturulduğu görülmektedir. “Kendini geliştirmek” kategorisinde bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında her bir metaforun bir katılımcı tarafından temsil edildiği görülmektedir. Aşağıda katılımcıların “kendini geliştirmek” kategorisini oluşturan metaforları niçin geliştirdiklerine yönelik gerekçelerine, bazı katılımcılar tarafından geliştirilen metafora ait resme / karikatüre ve yer verilmiştir.

“Beyin göçü futbolcu gibidir. Çünkü; futbolcular kendilerini geliştirmek daha iyi şartlarda yaşamak amacıyla yaşadığı ülkeden ayrılabilirler. (O,39)”

Kategori 4: Değerli Olmak

Tablo 5 incelendiğinde “değerli olmak” kategorisinde toplam 8 metafor 8 katılımcı (%7,84) tarafından oluşturulduğu görülmektedir. “Değerli olmak” kategorisinde bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında her bir metaforun bir katılımcı tarafından temsil edildiği görülmektedir. Aşağıda katılımcıların “değerli olmak” kategorisini oluşturan metaforları niçin geliştirdiklerine yönelik gerekçelerine, bazı katılımcılar tarafından geliştirilen metafora ait resme / karikatüre ve yer verilmiştir.

“Beyin göçü madalya gibidir. Çünkü; madalya sporcular için değerlidir. Madalya kazanmak ülke içinde önemlidir. O ülkenin ilerlediğini gösterir. Bilim insanları da ülkemiz için önemlidir ve değerlidir. Onları kaybetmemeli ve onlara gereken değeri fazlasıyla vermeliyiz. (O,108)”

Şekil 8. O,108 katılımcıya ait “madalya” görseli

Kategori 5: Katkı Sağlamak

Tablo 5 incelendiğinde “katkı sağlamak” kategorisinde toplam 5 metafor 5 katılımcı (%4,90) tarafından oluşturulduğu görülmektedir. “Katkı sağlamak” kategorisinde bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında her bir metaforun bir katılımcı tarafından temsil edildiği görülmektedir. Aşağıda katılımcıların “katkı sağlamak” kategorisini oluşturan metaforları niçin geliştirdiklerine yönelik gerekçelerine, bazı katılımcılar tarafından geliştirilen metafora ait resme / karikatüre ve yer verilmiştir.

“Beyin göçü yağmur gibidir. Çünkü; yağmur ormana hayat verir. Ormanın gelişmesini, büyümesini sağlar. Yağmurun yağmaması orman için iyi değildir. Çünkü kendini yenileyemez, gelişemez. Bilim insanları da ülkesi için önemlidir. Ülke yeterli olanaklara

sahip ise bilim insanı kendini geliştirir ülkesi için katkı sağlar. Eğer olanaklar yetersiz ise başka ülkelere giderek kendini yetiştirebilir. (O,53)”

Kategori 6: İhanet Etmek

Tablo 5 incelendiğinde “ihamet etmek” kategorisinde toplam 3 metafor 3 katılımcı (%2,94) tarafından oluşturulduğu görülmektedir. “İhanet etmek” kategorisinde bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında her bir metaforun bir katılımcı tarafından temsil edildiği görülmektedir. Aşağıda katılımcıların “ihamet etmek” kategorisini oluşturan metaforları niçin geliştirdiklerine yönelik gerekçelerine, bazı katılımcılar tarafından geliştirilen metafora ait resme / karikatüre ve yer verilmiştir.

“Beyin göçü sahte dost gibidir. Çünkü; sahte dost her zaman yanında olmaz. Senin iyi olmanı istemez. Ülkesinde eğitimini tamamlayarak başka bir ülkeye de yaşayan, o ülkeye katkı sağlayan bilim insanları sahte dost gibidir.(O,65)”

4.5. Üst Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıları “Beyin Göçü” Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

Tablo 6

Üst Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıları “Beyin Göçü” Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

Sıra No	Metafor	(f)	%	Sıra No	Metafor	(f)	%
1	Aç Olan Hayvanların Şehre İnmesi	1	0,90	42	Köylülerin Şehire Göç Etmesi	1	0,90
2	Ağaç	2	1,80	43	Kraliçe Arı	1	0,90
3	Aldığın Hediyeği Başkasına Vermek	1	0,90	44	Kurak Bir Toprak	1	0,90
4	Araba	1	0,90	45	Kuş	4	3,60

5	Aşk	2	1,80	46	Kuşlar	15	13,5
6	Ateş	1	0,90	47	Leylek	1	0,90
7	Ayçiçeği	1	0,90	48	Leylekler	3	2,70
8	Aziz Sancar	2	1,80	49	Leyleklerin Göçü	1	0,90
9	Bahar Geldiğinde Çiçeklerin Açması	1	0,90	50	Mağarada Saklanmış Bir Mücevherin Kaybolması	1	0,90
10	Balıklar	1	0,90	51	Martılar	1	0,90
11	Batan Gemiden Kaçan Fareler	1	0,90	52	Meyve Verecek Ağacı Kökünden Söküp Başka Yere Dikmek	1	0,90
12	Bir Baharatın Yemeğe Lezzet Katması	1	0,90	53	Meyve	1	0,90
13	Bir Evden Başka Eve Taşınmak	1	0,90	54	Meyvenin İhracat Edilmesi	1	0,90
14	Bir Tırtılın Kelebeğe Dönüşmesi	1	0,90	55	Musluktan Akan Su	1	0,90
15	Bir Ülkenin Önde Gelen İnsanını Kaybetmesi	1	0,90	56	Müzik Tarzını Değiştirmiş Bir İnsan	1	0,90
16	Çiçeğin Tohumu	1	0,90	57	Müzik	1	0,90
17	Çocuğun Elinden Kaçan Balon	1	0,90	58	Oyuncu Transferi	1	0,90
18	Çöp kutusu	1	0,90	59	Parıltısı Görünmeyen Yıldız	1	0,90
19	Değer Kaybetmek	1	0,90	60	Polen Hücreleri	1	0,90
20	Denizden Çıkarılan İnci	1	0,90	61	Ruhun Beden Değiştirmesi	1	0,90
21	Developmanlar	1	0,90	62	Ruhun Bedenden Ayrılması	1	0,90
22	Düşman	2	1,80	63	Ruhun Bedenden Çıkması	1	0,90
23	Elimizdeki Değerleri Kaybetmek	1	0,90	64	Rüzgâr	1	0,90
24	Elmas	1	0,90	65	Saksıda Bir Fidanken Ormanda Ağaç Olmak	1	0,90
25	Evden Kaçan Bir Çocuk	1	0,90	66	Sinirlerin Birbirine Aktardığı Bilgiler	1	0,90

26	Fırsatları Değerlendirmek	1	0,90	67	Sokaktaki Güvercin	1	0,90
27	Göçmen Kuşlar	6	5,40	68	Sonbaharda Dökülen Yapraklar	1	0,90
28	Güçsüz Kalmak	1	0,90	69	Su	1	0,90
29	Hayvanlar	1	0,90	70	Susuz Toprak	1	0,90
30	Hayvanların Göçü	1	0,90	71	Taşınmak	1	0,90
31	Hazine	1	0,90	72	Teknoloji	1	0,90
32	Heyelan	1	0,90	73	Tohum	1	0,90
33	Hücre	1	0,90	74	Toprak Kayması	2	1,80
34	İnsanların Taşınması	1	0,90	75	Tsunami	1	0,90
35	Kaçan Bir Fırsat	1	0,90	76	Tuşları Bozulan Bir Bilgisayar	1	0,90
36	Kalp	1	0,90	77	Umut Işığı	1	0,90
37	Karınca	1	0,90	78	Yalnızlık	1	0,90
38	Kas Gücü	1	0,90	79	Yaprak	1	0,90
39	Kayan Yıldızlar	1	0,90	80	Yeşerdikten Sonra Koparılan Bir Çiçek	1	0,90
40	Kayıp Aranıyor İlanı	1	0,90	81	Zaman	1	0,90
41	Kendini Geliştirmek	1	0,90	82	Zamanı Kaybetmek	1	0,90
Toplam						111	100

Tablo 6 incelendiğinde üst sosyoekonomik seviyelerdeki katılımcılar “beyin göçü” kavramına yönelik 82 adet metafor geliştirmişlerdir. Katılımcılar tarafından geliştirilen metaforların yarısından fazlası (73) yalnızca bir katılımcı tarafından temsil edilmektedir. Geriye kalan 9 metafor ise 2-15 katılımcı tarafından temsil edilmektedir. Metafor başına düşen ortalama katılımcı sayısı yaklaşık olarak 1,35 olarak hesaplanmıştır. Bu kavrama ilişkin metaforların frekans dağılımı incelendiğinde en sık kullanılanlar arasında “kuşlar” (f:15), “göçmen kuşlar” (f:6) ve “leylekler” (f:3) gelmektedir.

4.6. Üst Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıların “Beyin Göçü” Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metafor Kategorileri

Tablo 7

Üst Sosyoekonomik Düzeydeki Katılımcıların “Beyin Göçü” Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metafor Kategorileri

Sıra No	Kategori Adı	Metafor	Metafor Sayısı	Toplam Metafor
1	İyi Bir Yaşam	Aç Olan Hayvanların Şehre İnmesi, Araba, Ayçiçeği, Bahar Geldiğinde Çiçeklerin Açması, Balıklar, Bir Evden Başka Eve Taşınmak, Göçmen Kuşlar, Hayvanlar, Hayvanların Göçü, İnsanların Taşınması, Kalp, Köylülerin Şehire Göç Etmesi, Kraliçe Arı, Kuş, Kuşlar, Leylekler, Leyleklerin Göçü, Martılar, ,Müzik, Ruhun Beden Değiştirmesi, Ruhun Bedenden Çıkması, Rüzgâr, Sokaktaki Güvercin, Taşınmak, Tsunami	41	50
2	Değerli Olanı Kaybetmek	Ağaç, Aldığın Hediyeği Başkasına Vermek, Aşk, Ateş, Batan Gemiden Kaçan Fareler, Bir Ülkenin Önde Gelen İnsanı Kaybetmesi, Çocuğun Elinden Kaçan Balon, Çöp kutusu, Değer Kaybetmek, Denizden Çıkarılan İnci, Elimizdeki Değerleri Kaybetmek, Güçsüz Kalmak, Heyelan, Kayan Yıldızlar, Kayıp Aranıyor İlanı, Kurak Bir Toprak, Mağarada Saklanmış Bir Mücevherin Kaybolması, Meyve Verecek Ağacı Kökünden Söküp Başka Yere Dikmek, Meyve, Meyvenin İhracat Edilmesi, Musluktan Akan Su, Oyuncu Transferi, Ruhun Bedenden Ayrılması, Sonbaharda Dökülen Yapraklar, Su, Toprak Kayması, Tuşları Bozulan Bir Bilgisayar, Yalnızlık, Yeşerdikten	31	33

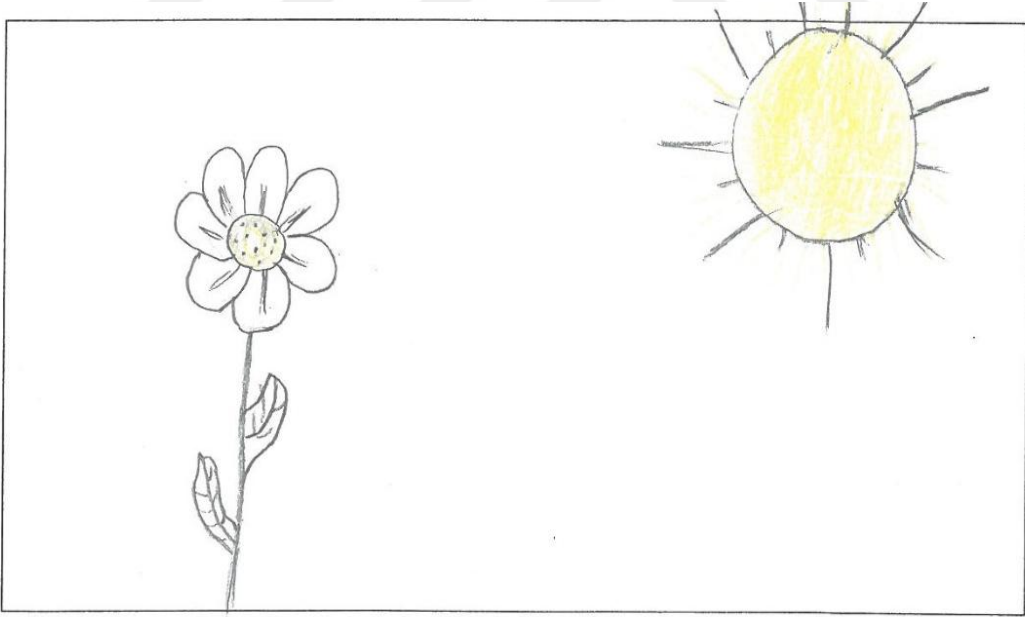
		Sonra Koparılan Bir Çiçek, Zaman, Zamanı Kaybetmek		
3	Kendini Geliştirmek	Aziz Sancar, Bir Tırtılın Kelebeğe Dönüşmesi, Çiçeğin Tohumu, Developmanlar, Evden Kaçan Bir Çocuk, Fırsatları Değerlendirmek, Kaçan Bir Fırsat, Karınca, Kas Gücü, Kendini Geliştirmek, Müzik Tarzını Değiştirmiş Bir İnsan, Saksıda Bir Fidanken Ormanda Ağaç Olmak, Umut Işığı, Yaprak	14	15
4	Katkı Sağlamak	Ağaç, Bir Baharatın Yemeğe Lezzet Katması, Parıltısı Örlmeyen Yıldız, Polen Hücreleri, Sinirlerin Birbirine Aktardığı Bilgiler, Teknoloji, Tohum	7	7
5	Yalnız Kalmak	Elmas, Hazine	2	2
6	Olmazsa Olmaz	Hücre, Susuz Toprak	2	2
7	İhanet Etmek	Düşman	1	2

Tablo 7 incelendiğinde üst sosyoekonomik seviyelerdeki katılımcıların “beyin göçü” kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar ortak özellikleri açısından 7 kavramsal kategori içerisinde toplanmıştır. Her metafor katılımcıların yaptıkları açıklamalar doğrultusunda metaforun kaynağını (gerekçesini) oluşturan düşünce kapsamında gruplandırılmıştır.

Kategori 1: İyi Bir Yaşam

Tablo 7 incelendiğinde “iyi bir yaşam” kategorisinde toplam 41 metafor 50 katılımcı (%45) tarafından oluşturulduğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekanslarına bakıldığında en sık kullanılanlar arasında “kuşlar” (f:15) ve “göçmen kuşlar” (f:6) ve “kuşlar” (f:4)’dür. Aşağıda katılımcıların “iyi bir yaşam” kategorisini oluşturan metaforları niçin geliştirdiklerine yönelik gerekçelerine, bazı katılımcılar tarafından geliştirilen metafora ait resme / karikatüre ve yer verilmiştir.

“Beyin göçü ayçiçeği gibidir. Çünkü; ayçiçeği güneşin olduğu yöne dönerler ve güneş sayesinde büyür ve gelişirler. Eğer güneş o imkânı sağlamazsa solar ve ölürlür. Bilim insanları da yeterli imkânlar var ise kendilerini geliştirebilecekleri o ülkede yaşarlar ve kendilerini daha da ilerletirler. Eğer imkânlardan yoksun bir ülke ise oradan ayrılarak iyi bir yaşam sürebilecekleri ülkelere yerleşirler. (Ü, 26)”

Şekil 9. Ü,26 katılımcıya ait “ayçiçeği” görseli

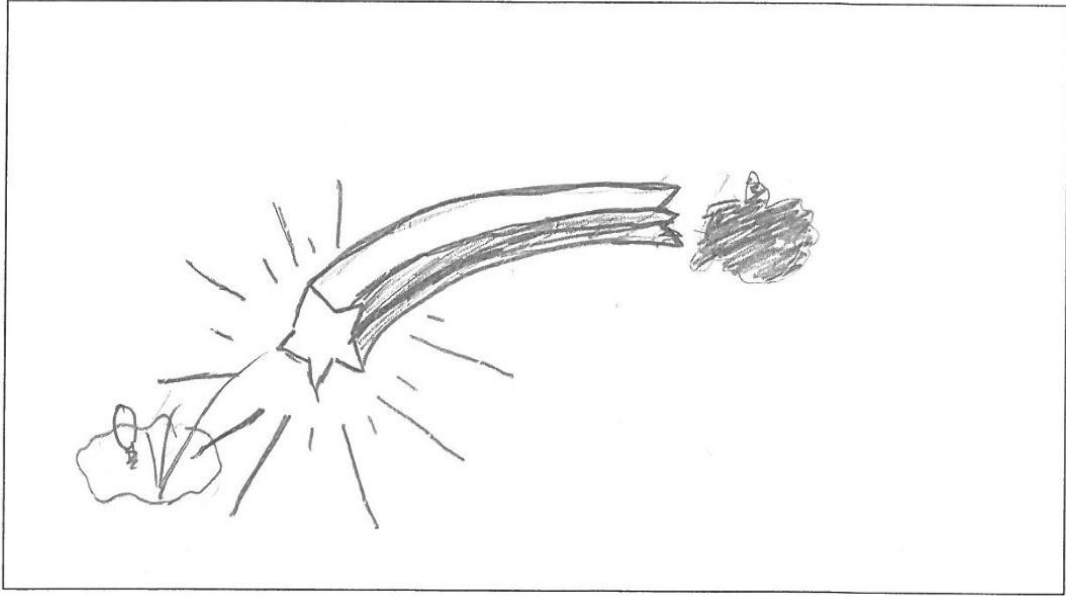
“Beyin göçü bahar geldiğinde çiçeklerin açması gibidir. Çünkü; baharda toprak verimlidir. Verimli topraklarda çiçekler açar. Alanında uzman insanlar da ülkesinin onun

için verimli olmadığı, çalışmak için uygun ortamı sağlayamadığı zaman başka bir ülkeye göç eder ve orada çalışmalar yapar.(Ü,117)”

Kategori 2: Değerli Olanı Kaybetmek

Tablo 7 incelendiğinde “değerli olanı kaybetmek” kategorisinde toplam 31 metafor 33 katılımcı (%29,70) tarafından oluşturulduğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekanslarına bakıldığında en sık kullanılanlar arasında “aşk” (f:2) ve “toprak kayması” (f:2)’dir. Aşağıda katılımcıların “değerli olanı kaybetmek” kategorisini oluşturan metaforları niçin geliştirdiklerine yönelik gerekçelerine, bazı katılımcılar tarafından geliştirilen metafora ait resme / karikatüre ve yer verilmiştir.

“Beyin göçü pırıl pırıl paylayan bir yıldızın kayması gibidir. Çünkü; bir ülkenin yetiştirdiği nitelikli insanlar bazen kendi ülkesine fayda sağlamayarak başka ülkelere göç ediyorlar. Pırıl pırıl parlayan alanında uzman insanlar başka ülkelere kayıyorlar.(Ü,32)”

Şekil 10. Ü,32 katılımcıya ait “pırıl pırıl paylayan bir yıldızın kayması” görseli

“Beyin göçü kurak bir toprak gibidir. Çünkü; Kurak bir toprak verimsizdir. Yeterli sulama yapılmadığında toprak kuru bir hal alır. Ülkemizde de bilim insanları dış ülkelere çalışmak için gittiğinde bizim ülkemiz de verimsiz kalır. Gelişemez, ilerleyemez.(Ü,45)”

Kategori 3: Kendini Geliştirmek

Tablo 7 incelendiğinde “kendini geliştirmek” kategorisinde toplam 14 metafor 15 katılımcı (%13,50) tarafından oluşturulduğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekanslarına bakıldığında en sık kullanılan metafor “Aziz Sancar” (f:2)’ dir. Aşağıda katılımcıların “kendini geliştirmek” kategorisini oluşturan metaforları niçin geliştirdiklerine yönelik gerekçelerine, bazı katılımcılar tarafından geliştirilen metafora ait resme / karikatüre ve yer verilmiştir.

“Beyin göçü saksıda bir fidanken ormanda ağaç olmak gibidir. Çünkü; bilim insanlarının kendi ülkesindeki imkanlar onlara yeterli gelmediğinden başka bir ülkeye göç ederek orada kendini daha fazla geliştirebilir. Tıpkı saksıdaki fidanın kendini çok fazla büyütemeyip ormanda ağaca dönüşmesi gibi...(Ü,54)

Şekil 11. Ü,54 katılımcıya ait “saksıda bir fidanken ormanda ağaç olmak” görseli

Kategori 4: Katkı Sağlamak

Tablo 7 incelendiğinde “katkı sağlamak” kategorisinde toplam 7 metafor 7 katılımcı (%6,30) tarafından oluşturulduğu görülmektedir. “Katkı sağlamak” kategorisinde bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında her bir metaforun bir katılımcı tarafından temsil edildiği görülmektedir. Aşağıda katılımcıların “katkı sağlamak” kategorisini oluşturan metaforları niçin geliştirdiklerine yönelik gerekçelerine, bazı katılımcılar tarafından geliştirilen metafora ait resme / karikatüre ve yer verilmiştir.

“Beyin göçü ağaç gibidir. Çünkü; ağaç yetiştirirsen ve ona iyi bakarsan meyvesini verir. O ağaçtan fayda sağlarsın. Alanında uzman, nitelikli insanlara da imkânlar sağlandığında o ülke için daha faydalı olur ve ülkesinden ayrılmaz. Vatanına, milletine fayda sağlar, ülkesi için çalışır.(Ü,5)”

Kategori 5: Yalnız Kalmak

Tablo 7 incelendiğinde “yalnız kalmak” kategorisinde toplam 2 metafor 2 katılımcı (%1,80) tarafından oluşturulduğu görülmektedir. “Yalnız kalmak” kategorisinde bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında her bir metaforun bir katılımcı tarafından temsil edildiği görülmektedir. Aşağıda katılımcıların “yalnız kalmak” kategorisini oluşturan metaforları niçin geliştirdiklerine yönelik gerekçelerine, bazı katılımcılar tarafından geliştirilen metafora ait resme / karikatüre ve yer verilmiştir.

“Beyin göçü yalnız kalan insan gibidir. Çünkü; bilim insanları ülkelerinden ayrıldıklarında yalnız kalırlar. Vatanından ayrılarak yeni bir ülkeye giderler ve oraya uyum sağlayana kadar yalnızlık çekerler.(Ü,3)”

Şekil 12. Ü,3 katılımcıya ait “yalnız kalan insan” görseli

Kategori 6: Olmazsa Olmaz

Tablo 7 incelendiğinde “olmazsa olmaz” kategorisinde toplam 2 metafor 2 katılımcı (%1,80) tarafından oluşturulduğu görülmektedir. “olmazsa olmaz” kategorisinde bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında her bir metaforun bir katılımcı tarafından temsil edildiği görülmektedir. Aşağıda katılımcıların “olmazsa olmaz” kategorisini oluşturan metaforları niçin geliştirdiklerine yönelik gerekçelerine, bazı katılımcılar tarafından geliştirilen metafora ait resme / karikatüre ve yer verilmiştir.

“Beyin göçü kurak toprak gibidir. Çünkü; o toprağa ne ekersen ek su vermezsen topraktan verim alamazsın. Toprak için su en temel şarttır. Gerekli şartları sağlamalıyız ki toprak ürün versin. Ülkemizde yetişmiş bilim insanlarına da gerekli imkânları sağlamazsak ilerleyemeyiz ve ülke yok olur gider...(Ü,89)

Şekil 13. Ü,89 katılımcıya ait “kurak toprak” görseli

“Beyin göçü hücre gibidir. Çünkü; hücre insan vücudunun yaşamsal faaliyetlerini gerçekleştirir ve önemli görevlere vardır. Hücre olmadan yaşamsal faaliyetlerimizi gerçekleştiremeyiz. Ülkemizdeki bilim insanları da bizim olmazsa olmazlarımızdandır. Uzman kişilerin başka ülkelere göç etmesi sonucu ülke kalkınamaz ve zamanla yok olur.. (Ü,101)”

Kategori 7: İhanet Etmek

Tablo 7 incelendiğinde “ihamet etmek” kategorisinde toplam 1 metafor 2 katılımcı (%1,80) tarafından oluşturulduğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan “düşman” (f:2) metaforu en sık kullanılan metafordur. Aşağıda katılımcıların “ihamet etmek” kategorisini oluşturan metaforları niçin geliştirdiklerine yönelik gerekçelerine, bazı katılımcılar tarafından geliştirilen metafora ait resme / karikatüre ve yer verilmiştir.

“Beyin göçü düşman gibidir. Çünkü; düşman kendi vatanına, milletine zarar veren insandır. İnsanlar eğitimini ülkesinde alıyor. Meslek edindiğinde, alanında

uzmanlaştığında başka ülkeye giderek oraya katkı sağlıyor. Yaşadığı ülkeye ihanet ediyor.(Ü,2)”

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde bulgulardan elde edilen sonuçlar yazılmış, diğer benzer çalışmalar ile karşılaştırılmış ve ulaşılan sonuçlara yönelik öneriler sunulmuştur.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde bulgulardan elde edilen sonuçlar yazılarak benzer çalışmalar ile karşılaştırılmış ve ulaşılan sonuçlara yönelik öneriler sunulmuştur.

Beyin göçü kavramına yönelik geliştirilen metaforlara, bu metaforlara bağlı olarak oluşturulan metafor kategorilerine ve katılımcılar tarafından çizilen resim/karikatürlere (A41,O27,Ü4) bakıldığında; sosyoekonomik düzey farkı gözetilmeksizin katılımcıların çoğunluğu beyin göçü kavramını “kuşlar” metaforuna benzettiği görülmektedir. SED farkı gözetilmeksizin katılımcıların çoğu “*iyi bir yaşam*” sürdürülebilmek amacıyla gerçekleştirilen bir eylem olarak algıladıkları görülmektedir.

Metaforların nedenlerine bakıldığında kuşlar metaforuna benzetilmesinin gerekçesi olarak kuşların iyi bir yaşam sürdürülebilmek amacıyla yer değiştirmesi, insanların iyi bir yaşam sürdürmek amacıyla ekonomik olanakları daha iyi olan yerleşim yerlerini tercih etmeleri yönünden benzerliği dikkat çekmektedir. Bu durum Mutluer (2003) tarafından yapılan çalışmada göç sorunlu bölgelerden sorunları çözülmüş bölgelere doğru gelişen bir olgudur görüşüyle desteklenmektedir.

Katılımcıların oluşturdukları metafor ve gerekçelerinden hareketle insanlar hayatları boyunca bir şeye emek veriyorsa karşılığını almak ister, emeklerinin karşılığını alamıyorsa da alacağı bir yerde hayatını devam ettirmek ister. Bu sebeplerle oluşturulan metaforlara bakıldığında insanların beyin göçünü ekonomik nedenlerle gerçekleştirdiği algısının yüksek olduğu görülmektedir. Kurtulmuş (1992)'un çalışmasında belirttiği üzere Türkiye'nin yetişmiş insanlarını beyin göçü sonucunda kaybetmesinin sebeplerini gelişmiş ülkelerde mevcut olan ekonomik istikrarsızlık, teknolojik ve diğer farklılıklardır sonucu ile örtüşmektedir.

Beyin göçü kavramıyla ilgili bir başka sonuç ise alt ve orta SED' deki katılımcıların büyük çoğunluğunun beyin göçü kavramını *hazine, elmas* metaforlarına benzettiği görülmektedir. Katılımcıların oluşturdukları metaforlara bakıldığında alanında uzman, profesyonel insanların ülkemiz için önemli bir yatırım olarak görülmesinden ve bu insanların kaybının ülkeye zarar vereceği düşüncesi dikkat çekmektedir.

Bir başka sonuç ise sosyoekonomik düzey farkı gözetilmeksizin katılımcılarda "*değerli olanı kaybetmek*" algısının yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum katılımcılar tarafından çizilmiş olan resim/karikatürlerle (Ü,32-O,106-A,88) desteklenmektedir. Bu görüşler katılımcıların nitelikli, alanında uzman, yetişmiş bireylerin ülkesi için değerli olduğu ve kaybedilmemesi gerektiği şeklinde algıladıklarının göstergesi olabilir.

Diğer bir sonuç ise alt SED'deki katılımcıların beyin göçünü en fazla "*kalp*" metaforuna benzettiği, orta ve üst SED'deki katılımcıların ise bu metafora çok fazla benzetmediği görülmektedir. Bu durum alt SED'deki katılımcıların beyin göçünü "iyi bir yaşam" olarak algıladıklarını göstermektedir. Tıpkı kalbin sağlıklı olmasının insanların yaşamlarını devam ettirebilmesinde ön koşul olarak algılandığı gibi beyin göçünü gerçekleştiren insanların iyi bir yaşamın ön koşulu olarak göçü gerçekleştirdiği algısı alt SED'deki katılımcılarda görülmektedir.

Orta ve üst SED'deki katılımcıların beyin göçü kavramını "*düşman*", "sahte dost" olarak algıladıkları görülmektedir. Buna bağlı olarak alanında uzman insanların yetiştiği,

eğitimini aldığı ülkeden ayrılarak çalışmak için başka bir ülkeye gitmesinin “*ihanet etmek*” şeklinde algılandığı katılımcılarda görülmektedir. Bunun doğru bir davranış olmadığı, ülkesinin gelişmesi için her ne koşulda olursa olsun bireylerin ülkesinde kalarak ülkesini kalkındırması gerektiği algısı özellikle orta ve st SED’deki katılımcılarda görülmektedir. Bu sonuç Kaya (2009) tarafından yapılan çalışmada gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde yetişen iyi eğitim görmüş, nitelikli insanların gelişmiş ülkelere doğru akışı ülkeye zarar vermektedir görüşüyle desteklenmektedir.

Beyin göçü kavramına yönelik oluşturulan kategorilere bakıldığında katılımcıların beyin göçünü “*yalnız kalmak*” olarak algıladıkları ve insanların ülkelerinden ayrı kaldıklarında yalnızlaşacağı düşüncesi görülmektedir. Kaya (2009) yaptığı çalışmasında da beyin göçünün gelişmekte olan ülkelerin gelişmiş ülkelere yaptığı karşılıksız bir hibe olduğu, gelişmekte olan ülkelerden giden her beyin ile ülke aklını kaybedeceği ve yalnızlaşacağı sonucuyla benzerlik taşımaktadır.

Başka bir sonuç ise st ve alt SED’deki katılımcılar başta olmak üzere oluşturulan metaforlara, gerekçelerine ve katılımcılardan tarafından çizilen resim/karikatürlere bakıldığında “*olmazsa olmaz*” kategorisi dikkat çekmektedir. Bu kategori içerisinde yer alan metaforlar (hücre, orman, beyin...) incelendiğinde katılımcıların net bir şekilde alanında uzmanlaşmış, yetişmiş beyinlere yeterli imknların sağlanması ve onların kaybedilmemesi gerektiği düşüncesi katılımcılarda görülmektedir.

Sosyoekonomik düzey farkı gözetilmeksizin katılımcıların metaforlarına ve gerekçelerine baktığımızda kategorisi “*kendini geliştirmek*” dikkat çekmektedir. “*Beyin göçü futbolcu gibidir. Çünkü; futbolcular kendilerini geliştirmek daha iyi şartlarda yaşamak amacıyla yaşadığı ülkeden ayrılabiliyorlar (O,39)*” metaforuna bakıldığında insanların kendilerini geliştirmek amacıyla g ettikleri algısının da katılımcılarda yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum Kurtuluş (1999) tarafından yapılan çalışmada gerçekleştirilen g hareketi mevcut maddi imknların artırılması kadar mesleki tatmin ve başarılı olma, kendini

geliştirme isteğinden de kaynaklanmaktadır. Hatta ideal ve hedefler maddi imkânları arttırma isteğinden dahi ağır basmaktadır ifadeleriyle desteklenmektedir.

Sosyoekonomik düzey farkı gözetilmeksizin katılımcıların geliştirdikleri metaforlara ve buna bağlı olarak oluşturulan metafor kategorilerine, katılımcılardan tarafından çizilen resim/karikatürlere bakıldığında; nitelikli işgücünü göçe iten gideceği ülkenin çekici güçleri ve insanların iyi bir yaşam sürdürebilme mücadelesidir algısı genel olarak görülmektedir. Ödenen yüksek ücretler, mesleksel bol olanak ve araçlar, büyük bilim merkezleri ile yakından ilişki, kişisel özgürlük bu durumu daha da cazip hale getirmektedir. Tezcan (2000)' da yaptığı çalışmasında bu görüşü desteklemektedir.

5.2. Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde ortaokul öğrencilerine, sosyal bilgiler öğretmenlerine ve araştırmacılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Öncelikle beyin göçünün ülkenin en önemli sorunlarından biri olduğu düşüncesi önemsenmeli ve bu konuda öğrenci, veli, öğretmen ve ilgili yöneticiler bu sorunun Türkiye'ye etkilerine yönelik öğrencileri bilinçlendirecek kültürel faaliyetlerde işbirliği halinde çalışmalıdır.

Tersine beyin göçü ile beyin göçü beyin gücüne çevrilebilir. Bu amaçla yurt dışında bu kapsamda çalışan ve eğitim gören nitelikli, alanında uzman insanları Türkiye'de istihdam edebilmek için hem çalışma koşullarının hem de ücretlerinin düzenlenmesi yerinde olacaktır. Dolayısıyla Yurt dışında eğitim gören ya da görme planı yapan öğrencilerin Türkiye'de çalışma bilinci gelişecektir.

Sosyal bilgiler öğretmeni derslerde öğrencilere, gelişmekte olan ülkelerin kalkınabilmesi yetişmiş insan gücünün kendi ülkelerinde çalışmalarıyla mümkün olduğu vurgulanmalıdır. Bu ülkeler gelişmiş ülkeler seviyesine çıkamadıkça beyin göçünün durdurulması zor olduğu vurgulanmalıdır.

Ortaokul öğrencilerine Türkiye'deki beyin göçü sorununun çözümüne yönelik yaklaşımlardan bahsedilmelidir. Söz konusu yaklaşımlardan biri "Yurtdışındaki Yerleşik Uzmanlar Yolu İle Bilgi Transferi Programı" (TOKTEN)'dir. Bu program yurtdışın lisansüstü öğrenim gören ve yetişmiş beyin gücünün buldukları yerde çalışmakla birlikte Türkiye'nin kalkınmasına katkı sağlamaları amacıyla oluşturulmuştur. Bu proje ile uzmanlar iki ile on iki hafta arası değişen ve gerektiğinde tekrarlanabilen kısa süre danışmanlık hizmeti vermek amacıyla Türkiye'ye davet edilmektedir. Bu projenin Türkiye'nin ihtiyacı olduğu alanlarda yetişmiş Türk beyin gücünden yararlanılmasıyla hızlı bir kalkınma hamlesi gerçekleştirebileceği öğrencilere kavratılmalıdır. Yine diğer bir projenin de "Tersine Beyin Göçü Projesi" olduğu belirtilmelidir. Yine bu projenin

amacının yurtdışındaki Türk bilim adamları ve yetişmiş beyin gücünün Türkiye'ye geri dönmelerinin hedeflendiği kavratılmalıdır.

Bu araştırmada ortaokul 8. Sınıf öğrencilerinin “Beyin göçü” ne ilişkin algıları incelenmiştir. Söz konusu çalışmanın sosyal bilgiler öğretmen adayları ile yapılması önerilir.

Bu araştırmada ortaokul 8. Sınıf öğrencilerinin “Beyin göçü” ne ilişkin algıları metaforlar yoluyla incelenmiştir. Söz konusu çalışmanın ortaokul 7. veya 8. Sınıf öğrencileri ile farklı yöntem ve teknikler uygulanarak yapılması önerilir.

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda beyin göçüne yönelik 1 ya da 2 kazanım eklenmesi önerilmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerine beyin göçü kavramı işlenirken, bu konu ile ilgili deneyim yaşayan kişiler ile yaptıkları/öğrencilere yaptırdıkları mülakatları sınıf ortamında izletmeleri önerilir.

Beyin göçü ile ilgili bilgi düzeyini artırmak için sosyal bilgiler ders kitaplarına beyin göçü ile ilgili deneyim yaşayan kişilerin mektupları ya da mülakatları eklenebilir.

KAYNAKLAR

- Akan, Y. & Arslan, İ. (2008). *Türkiye üzerine bir uygulama göç ekonomisi*. Ankara: Ekin.
- Akkayan, T. (1979). *Göç ve değişme*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.
- Aksoy, Z. (2012). Uluslararası göç ve kültürlerarası iletişim. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (20), 292-303.
- Arslan, M. M., & Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 35(171), 100-108.
- Aydın, İ. H. (2004). Bir felsefi metafor "yolda olmak". *Din bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 6(4), 10-11.
- Aydın, F. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimler Dergisi*, 10(3), 1313-1322.
- Başaran, F. (1973). Türkiye’de beyin göçü sorunu. *Ankara Üniversitesi Dergisi*, 10, 133-153.
- Bayraklı, C. (2007). *Dış göçün sosyoekonomik etkileri: Görece göçmen konutları’nda (İzmir) yaşayan Bulgaristan göçmenleri örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Berelson, B. (1952). Content analysis in communication research. Foundations of communications research. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science September*, 283, 197-198.
- Beyoğlu, B.E., Aydın, O. A., & Yıldız, R. S. (2009). İnovasyonda itici güç. *Savunma Sanayii Gündemi Dergisi*, 3, 27.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.

- Çalışkan, N. (2009). Metaforların izinde bir yazarın kavramlar dünyasına giriş: Cemil Meriç'in Bu Ülke'sinde kitap metaforları. *Dil Araştırmaları*, 4(4), 87-100.
- Çepni, O. (2013). *Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan coğrafya kavramlarına ilişkin öğrenci algılarının incelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çetin, T., Kılcan, B., Güneş, C., & Çepni, O. (2015). Examining secondary school students' perceptions of the concept of migration: A qualitative study. *International Journal Of Education*, 7(3), 97-120.
- Çetin, T. ve Tırpancı, H. (2016). *Ortaokul 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Mevsimlik Göç Kavramına İlişkin Algıları*. 2016 Hoca Ahmet Yesevi Yılı Anısına Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Kongresi Bildiriler Kitabı Cilt:2, (Editör: Doç. Dr. Muhammet KOÇAK), s, 411-424, Ankara: TES.
- Çolak A. & Gençler A. (2002). Türkiye'den Yurtdışına Beyin Göçü: Ekonomik ve Sosyal Etkileri, *Kocaeli Üniversitesi I. Ulusal Bilgi, Yönetim ve Ekonomi Kongresi*.
- Darıcı, Z. (2014). *Feridüddin-i Attar'ın Mantıku't-tayr isimli eserinde metaforik üslub*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Doğan, M. (2005). *Büyük Türkçe sözlük*. İstanbul: Pınar.
- Doğanay, H., Özdemir, Ü. & Şahin, İ.F. (2003). *Genel beşeri ve ekonomik coğrafya*. Erzurum: Aktif.
- Er, A. (2015). İtici ve çekici faktörler bağlamında iç göç: Gaye Hiçyılmaz'dan fırtınaya karşı. *Göç Dergisi* 2(1), 43-58.
- Ersoy, M. & Balaban, O. (2005). *Göçmen nüfusun kentle etkileşim süreci İskilip örneği*. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler Anabilim Dalı, 9, 1-2
- Ersoy, A. (2010). İlköğretimde değer kazanımlarının incelenmesinde karikatür kullanımı: Dayanışma değeri örneği, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 79-104.

- Ersoy, A. F. & Türkkan, B. (2010). İlköğretim öğrencilerinin çizdikleri karikatürlere yansıtıkları sosyal ve çevresel sorunların incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 35(156), 96-109.
- Falkingham, L. T. & Reeves, R. (1998). Context analysis a technique for analysing research in a field, applied to literature on the management of R and D at the section level. *Scientometrics*, 42(2), 97-120.
- Gökbayrak, Ş. (2006). *Gelişmekte olan ülkelere gelişmiş ülkelere nitelikli işgücü göçü ve politikalar-Türk mühendislerinin beyin göçü üzerine bir inceleme*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güven, B. & Güven, S. (2009). İlköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde metafor oluşturma becerilerine ilişkin nicel bir inceleme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2), 503-512.
- Kandemir, O. (2010). *İktisadi gelişme sürecinde göç olgusu: Türkiye örneği*. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Kaya, M. (2003). Beyin göçü/erozyonu. *İş Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 5(2), 14-15.
- Kaya, M. (2003). Beyin depresi/erozyonu. *Üniversite ve Toplum Dergisi*, 3(3), 33-36.
- Kaya, M. (2009). Beyin göçü/entelektüel sermaye erozyonu, bilgi çağının gönüllü göçerleri beyin gurbetçileri. *Eğitime Bakış Dergisi*, 13, 35-50.
- Kazak, N. (2001). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Kılcan, B. (2013). *Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerlere ilişkin öğrenci algılarının incelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kılcan, B. (2016). Öğretmen adaylarının, değerlerin kazandırılmasına yönelik görüşleri ile değerler eğitimine ilişkin algılarında değerler eğitimi dersinin rolü, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (45), 605-618.

- Kılcan, B., & Akbaba, B. (2013). Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan kültürel mirasa duyarlılık değerine ilişkin öğrenci algılarının incelenmesi. *Journal of World of Turks*, 5/(3).
- Kılcan, B. ve Çakır, U. (2016). *Ortaokul öğrencilerinin “medya” kavramına ilişkin algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesi*. USBES V, 2016 Bildiriler Kitabı. Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- Kılcan, B., Çetin, T. ve Güneş, C. (2016). *Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Milli Kültür Kavramına İlişkin Öğrenci Algılarının İncelenmesi*. USBES V, 2016 Bildiriler Kitabı, sayfa:330-339, Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- Koçak, Y., & Terzi, E. (2012). Türkiye’de göç olgusu, göç edenlerin kentlere olan etkileri ve çözüm önerileri. *Kafkas Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(3), 163.
- Kurt, H. (2006). Göç eğilimleri ve olası etkileri. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 148-149.
- Kurtulmuş, N. (1992). Gelişmekte olan ülkeler açısından stratejik insan sermayesi kaybı: beyin göçü. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 37-38, 205-221.
- Kurtuluş, B. (1999). *Amerika Birleşik Devletleri'ne Türk beyin göçü*. İstanbul: Alfa.
- Küyük, N. (2011). *Yerel yönetimlerin kört kökenli grupların büyükşehirlerle göç sonrası entegrasyon sorunlarına yaklaşımı: Ankara örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi, Ankara.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (2015). *Metaforlar, hayat, anlam ve dil* (G. Y. Demir, Çev.). İstanbul: İthaki.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], (2005). İlköğretim sosyal bilgiler dersi (6- 7. sınıflar) öğretim programı, Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi, Ankara.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Morgan, G. (1998). *Yönetim ve örgüt teorilerinde metafor* (G. Bulut, Çev.). İstanbul: BZD.
- Mutluer, M. (2003). *Uluslararası göçler ve Türkiye*. İstanbul: Çantay.

- Nakhoul, T. E. (2014). *Uluslararası işgücü göçü ve Türkiye*. Uzmanlık Tezi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Oğuzkan, T. (1971). *Yurt dışında çalışan doktoralı Türkler: Türkiye'den başka ülkelere yüksek seviyede eleman göçü üzerinde bir araştırma*. Ankara: Başnur.
- Öztürk, Ç. (2007). Sosyal bilgiler, sınıf ve fen bilgisi öğretmen adaylarının *coğrafya* kavramına yönelik metafor durumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 8(2), 55-69.
- Özgür, E.M. (1998). *Türkiye nüfus coğrafyası*. Ankara: GMC
- Pazarcık, S. F. (2010). *Beyin göçü olgusu ve Amerika Birleşik Devletleri üniversitelerinde çalışan Türk sosyal bilimciler üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2008a). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *İlköğretim Online*, 7(2), 421-455.
- Saban, A. (2008b). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55(55), 459-496.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Sağbaş, S. M. (2009). *Beyin göçünün ekonomik ve sosyal etkileri: Türkiye örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sunday, Ü. (1974). Kırsal yapıda değişme ve kırdan kente göçler. *Türkiye'de Nüfus Sorunu Semineri*, Antalya.
- Talim Terbiye Kurulu (2011). 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı, <http://ttkb.meb.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Tezcan, M. (2000). *Dış göç ve eğitim*. Ankara: Anı.

- Toksöz, G. (2006). *Uluslararası emek göçü*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Töremen, F., & İzzet, D. Ö. Ş. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin müfettişlik kavramına ilişkin metaforik algıları. *International Journal of Educational Reform*, 13(3), 295-306.
- Tümertekin, E. & Özgüç, N. (2009). *Beşeri coğrafya insan. kültür. mekan*. İstanbul: Çantay
- Uslu, S., & Cassina, G. (1999). *Türkiye'den Avrupa'ya göç*. Ankara: Hak-İş.
- Ünalın, T. (1998). Türkiye'de içgöçe ilişkin veri kaynaklarının değerlendirilmesi. Türkiye'de İçgöç, Sorunsal Alanları ve Araştırma Yöntemleri Konferansı Bildirileri, 91-102.
- Yazıcı, H. (2012). Münif Paşa'da tersine göç olgusu. *Şarkiyat Mecmuası*, 20(1), 103-113.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, A. (2014). Uluslararası göç: çeşitleri, nedenleri ve etkileri. *Electronic Turkish Studies*, 9(2), 1685.
- Yin, R. K. (2002). *Case study research (design and methods)*. California: Sage.

EKLER

Ek 1. Araştırmanın Uygulanması için Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Elektronik İmzalı İzin Belgesi

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.914193
Konu : Araştırma izni

26.01.2016

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu Genelgesi.
b) 12/01/2016 tarihli ve 1093 sayılı yazımız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Cennet GÜNEŞ' in "Ortaokul öğrencilerinin beyin göçü kavramına ilişkin algıları ve öğrencilerin, öğretmenlerin ve ailelerin kavrama yönelik görüşlerinin incelenmesi" başlıklı tezi kapsamında çalışma yapma talebi Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve araştırmanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Uygulama formunun (2 sayfa) araştırmacı tarafından uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde bir örneğinin (cd ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme (1) Şubesine gönderilmesini arz ederim.

Ali GÜNGÖR
Müdür a.
Şube Müdürü

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır.

01.../02.../2016...

Yaşar ŞUBELİ

Adres:
Elektronik Ağ:
e-posta:

Ayrıntılı bilgi için:
Tel:
Faks:

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden df81-9c0d-3bc6-a4b5-c134 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 2. Araştırmanın Uygulanması için Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Okullara Yazılan Elektronik İmzalı İzin Belgesi

	T.C. ANKARA VALİLİĞİ Milli Eğitim Müdürlüğü
Sayı : 14588481-605.99-E.914181 Konu : Araştırma izni	26.01.2016
..... İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE	
İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu Genelgesi, b) Gazi Üniversitesinin 12/01/2016 tarihli ve 1093 sayılı yazısı.	
Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Cennet GÜNEŞ' in "Ortaokul öğrencilerinin beyin göçü kavramına ilişkin algıları ve öğrencilerin, öğretmenlerin ve ailelerin kavrama yönelik görüşlerinin incelenmesi" başlıklı tezi kapsamında ilçenize bağlı ekli listede belirtilen okullarda uygulama yapma talebi Müdürlüğümüze uygun görülmüştür.	
Uygulama formunun (2 Sayfa) uygulama yapılacak sayıda araştırmacı tarafından çoğaltılarak araştırmanın ilgi (a) genelge çerçevesinde, ilçe milli eğitim müdürlüklerinin sorumluluğunda, okul ve kurum yöneticileri de uygun gördüğü takdirde gönüllülük esasına göre uygulanmasını rica ederim.	
	Ali GÜNGÖR Müdür a. Şube Müdürü
EK: 1-Uygulama formu (2 sayfa) 2-Okul listesi (1 sayfa) DAĞITIM: Çankaya-Keçiören-Pursaklar Yenimahalle	
Adres: Elektronik Ağ: e-posta:	Ayrıntılı bilgi için: Tel: Faks:
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. http://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden aa2e-1e42-3211-81b5-4aa9 kodu ile teyit edilebilir.	

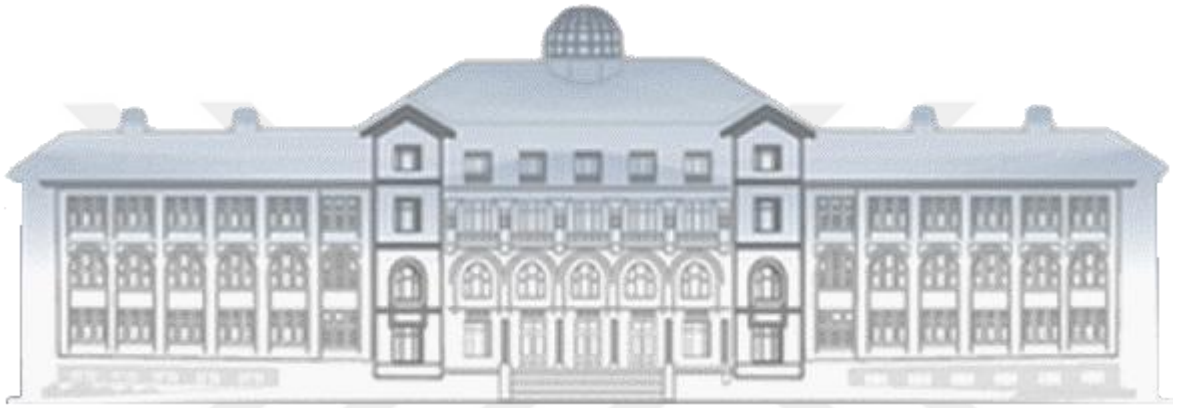
EK 3. Kişisel Veri Toplama Formu

Değerli Öğrenciler;

Sizlerle yürüteceğimiz bu çalışmada;

Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan beyin göçü kavramına yönelik metaforlar (mecazlar) yoluyla veri toplamak amacıyla oluşturulmuş bir form yer almaktadır. Bu form sizlerin sosyal bilgiler öğretim programında yer alan beyin göçü kavramı hakkındaki düşüncelerinizi belirlemek için hazırlanmıştır asla başka bir amaç için kullanılmayacaktır. Formda yer alan beyin göçü kavramına ilişkin metafor (bir ilgi ve benzetme sonucu gerçek anlamından başka anlamda kullanılan söz) oluşturduktan sonra formun altındaki boş bırakılan kutuya kavrama ilişkin resim ya da karikatür çizmeniz istenmektedir.

İlgi ve katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..